Analecta Syriaca e codicibus Musei Britannici excerpta.

Edidit

Dr. M. Kmosko

II. *Homilia in noctem Parasceves S. Ioanni Chrysostomo adscripta.*

Codex Musei Britannici *Add. 12.165* praeter complures homilias metricas Iacobi Sarugensis versionesque homiliarum S. Ioannis Chrysostomi inde a fol. 266 v° continet sermonem admodum singularem “ *in S. noctem Parasceves crucifixionis* „. Idem legitur in codice quodam saeculi VIII vel IX foliorum 189 membranaceo, initio et fine eo quidem mutilo, quem professor universitatis Vindobonensis clarissimus D. Dr. W. Neumann possidet, atque insigni benignitate cum apografo codicis Londinensis accuratissime collatum meum in usum convertere non recusavit (= N). Sermo noster ibi invenitur foll. 109 v°–115 v° excerptis interpositis operum asceticorum Isaiae Scetensis, Isaaci Ninivitae, Palladii, Macarii [1]. Idem denique inest foll. 122 v°–124 v° in codice *Vat. Syr. 369* eiusdem fere aetatis, quo Chrysostomi, Basilii, Gregorii Nazianzeni, aliorum homiliae continentur per anni circulum dispositae. In catalogo codicum Assemannianorum ab A. Mai edito admodum negligenter descriptum cum apographo codicis Londinensis editor huius periodici contulit. Videtur autem sermo noster maxime propter citata quaedam ex aliquo “ evangelio „ hucusque ignoto desumpta attentione studioque paulo diligentiore non indignus.

---

[1] Orthographiam codex sequitur peculiarem. Nam pro ܝ verborum ל"א in 3. p. sing. perf. plerumque ܐ scribit: ܦܠܐ (= ܦܠܝ), ܫܘܐ (= ܫܘܝ), ܐܫܬܪܐ (= ܫܬܪܝ). Aliquando pro ܐ nominum e radicibus ל"א derivatorum ܝ ponit: ܕܝܒܐ (= ܕܐܒܐ, «lupus»). Item saepius ܝ in part. plur. verborum ע"ע retinet, ut scribat ܐܠܝܡܝܢ (= ܐܠܡܝܢ). Pro ܐܦܢ nonnunquam ܐܦܝܢ exhibet.

1. Auctor sermonis, quem adiecta versione latina integrum edituri sumus, in utroque msc. S. Ioannes Chrysostomus perhibetur. Neque vero, quamvis illius doctoris dictionem incertus auctor imitatus sit, quisquam homiliam, quae inter scripta eius minime invenitur, merito ei adtribui sibi persuadeat. Immo videtur e variorum auctorum scriptis ab homine natione et lingua Syro esse conflata. Initium enim sermonis, cuius proprius est usus vocum graecarum ἄρα, μᾶλλον, e graeca in syriacam linguam, nisi fallimur, translatum est, cum verba Is 53 § 7 neque secundum Peš neque secundum Syro–Hexaplarem, sed ex ipso aliquo textu graeco citentur. Contra maximam eius partem syriaca lingua inde ab initio compositam fuisse vel finis homiliae tamquam *sedra* laudibus officii Parasceves Syrorum insertus prodit, [1] siquidem praeter canones, qui diserte dicuntur, graecos breviaria Iacobitarum integra fere ex operibus auctorum Syrorum excerpta sunt. Accedit quod verba Is 59 § 15 secundum Peš citantur eisque divinitas Christi comprobatur, id quod ex auctoritate LXX fieri nullo modo poterat, quippe qui pro “ *hic mundabit* (ܡܕܟܐ) *gentes plurimas* „ exhibent οὕτω θαυμάσονται ἔθνη πολλὰ ἐπ' αὐτῷ. Quod denique, cum de Barabba latrone agit, scriptor eum typum Adae esse statuit, qui “ filius patris „ verissime fuerit, eiusque dimissionem condemnationi “ filii Dei „ opponit, nemo non videt ea omnia paronomasiae inniti, quam nisi auditores Syri intelligere non poterant. Quo autem tempore homilia nostra exarata sit, accuratius erui nequit. Neque enim ulla indicia historica prae se fert et, haereticos quosnam impugnet, difficile est dictu, cum verba, quae eo spectant, nimis generalia sint, quin ad certam aliquam haeresin referri possint.

2. De argumento homiliae, quoniam nihil singularius continet, non est, cur verba faciamus. Citata, quae ex aliis evangelii partibus in ea obviam sunt, tractanda modo liceat differre. Quae ad historiam dominicae passionis spectant, ad verbum latine reddita legentium oculis anteponimus:

1. *Captivus erat apud Hannan.*

2. *Duxerunt* itaque *principes sacerdotum Dñum et ante Pilatum statuerunt* (M 27 § 2) *et tumultuati sunt adversus eum et clamaverunt: Reus est mortis* (M 26 § 66).

---

[1] Cf. *Breviarium iuxta usum Eccl. Antioch. Syrorum.* Mausilii 1892. IV pag. 222.

3. *Incepit Kajafa adiurare eum: Si* inquit (ܠܡ) *tu es rex Iudaeorum? Dñus vero* mansuete et humiliter *respondit: Tu dixisti* (M 27 § 16), accipe testimonium tuum. *Tunc Kajafa scidit vestimenta sua dicens: Ecce* inquit (ܠܡ) *blasphemavit* (M 26 § 16).

4. *Pilatus vero interrogavit eos dicens: Quidnam est malum, quod fecit? Ipsi vero clamabant dicentes: Crucifige, crucifige eum.* (M 27 § 23).

5. *Pilatus autem dixit: Regem vestrum crucifigam. Dicunt ei: Noli dicere, quia* (ܕ) *rex est, sed quia* (ܕ) *ipse dixit: Quia rex* (sum) *ego Israel* (ι 19 § 15, 21). *Erat autem incarceratus tunc temporis vir quidam latro et appellabatur Bar-Abba* (μ 15 § 7). *Et quoniam consuetudo erat et captivus dimittebatur in festo* (M 27 § 15) *dixit eis Pilatus: Quem vultis dimittam vobis, Iesum, qui cognominatur Christus, an Bar-Abbam* (M 27 § 15)? *Et clamaverunt omnes dicentes: Bar-Abba dimittatur et Iesus crucifigatur* (M 26 § 67).

6. [Induerunt eum vestibus sanctuarii Patris sui et procidentes in genua dixerunt: *Ave rex Iudaeorum*].

7. *Pilatus autem, cum non invenisset adversus Dñum causam morte dignam dixit eis: Tollite vos et crucifigite eum, ego enim non inveni in eo quidquam dignum morte* (ι 19 § 6). *Tunc iniecerunt in eum manus et ceperunt eum et percutiebant calamo caput eius et spuebant ei in faciem eius* (M 26 § 67).

Atque sextum quidem citatum, num iustum, si rerum ordinem spectamus, locum occupet, merito potest dubitari. Reliqua autem citata si quis obiter iudicaverit, suspicetur scriptorem verbis evangelicis memoria tenus allegatis miscere, uti dicunt, quadrata rotundis ita, ut textum comminiscatur harmonisticum, qui vel sanae menti repugnet ipsiusque ingenium prodat quam maxime debile. At multo secus re vera iudicandum est. Alia enim similis harmoniae evangelicae testimonia praesto sunt Iacobi episcopi Sarugensis cum *de crucifixione* sermo prosa oratione conscriptus, tum *de passione* carmen longissimum.

3. I a c o b u s S a r u g e n s i s, ut de sermone eius prosaïco loquendi initium faciamus, praeter poëmata de vita Salvatoris longissima composuit sex orationes prosaïcas i n t e r p r e t a t i o n e s (ܬܘܪ̈ܓܡܐ) vulgo appellatas. Eas germanice versas edidit Z i n g e r l e *Sechs Homilien des h. Iacob von Serug.* Bonn 1867. Syriace unam tantum integram typis expressam scio in *Monum Syr.* ed. M ö s i n g e r I 91 fs. Reliquarum vero parva quaedam fragmenta exhibentur in chrestomatia syriaca a W e n i g edita. Nobis hic de

quinta agendum est, cui in *ed. Mus. Brit. Add. 14.587* a. 603 eo quidem exarato [1] inscribitur ܬܘܒ ܬܘܪܓܡܐ ܕܥܠ ܥܪܘܒܬܐ ܕܚܫܗ ܕܡܪܢ ("*Deinde interpretatio de Parasceve passionis Dñi*„). Argumento sermonis enarrando supersedemus, ad versionem a Zingerle confectam lectores Orientis Christiani remittentes. Sufficiat paucis indicasse similia hic similique ordine atque in homilia Chrysostomo perperam adscripta citata occurrere. Exponit autem, postquam disseruit, cur tam Iudaei crucifigi Christum voluissent, quam Pilatus voluntati eorum satisfecisset, Iacobus, quomodo Iudaei falsos testes quaesierint, cum dicit (fol. 127 r°): ܡܛܠ ܗܢܐ ܟܬܝܒ: ܕܒܥܘ ܣܗ̈ܕܐ ܕܫܘܩܪܐ ܥܠ ܡܪܢ ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ "Ideo scriptum est: *Quaesierunt testes mendacii contra Dñum nec invenerunt*„[2]. Adiicit deinde illos, cum timerent, ne testium iudiciis divina Dñi auctoritas confirmaretur, postremo velum (ܫܘܫܦܐ) e sanctuario adduxisse et chlamyde purpurea ex eo confecta Christum induisse, ut eum occidere possent, quia rem sacram tetigisset [3]. ܘܟܕ ܐܩܝܡܘܗܝ ܩܕܡ ܦܝܠܛܘܣ ܫܐܠ ܗܘܐ ܘܐܡܪ: ܡܢܐ ܓܝܪ ܕܒܝܫ ܥܒܕ. ܘܩܥܘ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ: ܚܝܒ ܗܘܐ ܡܘܬܐ "Et cum eum ante Pilatum constituissent, *interrogabat eos dicens: Quid enim mali fecit? – Et clamaverunt omnes dicentes: Reus est mortis*„. ܘܟܕ ܪܒ ܟܗܢܐ ܐܘܡܝ ܗܘܐ ܠܡܪܢ: ܕܡܘܡܐ ܐܢܐ ܠܟ ܒܐܠܗܐ ܚܝܐ ܕܬܐܡܪ ܠܢ ܐܢ ܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ. ܘܟܕ ܦܢܝ ܫܪܝܪܬܐ ܡܪܢ ܐܬܬܙܝܥ ܘܨܪܐ ܠܢܚܬܘܗܝ. "*Summus autem sacerdotum adiuravit Dñum: Adiuro te per Deum vivum, ut dicas nobis, an tu sis Christus. Et cum Dñus veritatem respondisset, commotus est et scidit vestem suam*„. Cum Ps.-Chrysostomo Iacobus hic duabus rebus convenit, primum cum verba *Reus est mortis* (M 26 § 66) contra auctoritatem evangeliorum canonicorum in ore Iudaeorum coram Pilato tumultuantium ponit, deinde cum adiurationem Caiphae, qua in re vix fieri potest, ut uterque rerum ordinem rhetoricis artibus perturbaverit, coram Pilato accidisse fingit.

---

[1] Cf. Wrigt C. B. M. pag. 517.

[2] fol. 126 v° verba sic citat: ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ ܣܗ̈ܕܐ ܕܫܘܩܪܐ ܕܢܐܡܪܘܢ ܕܠܐ ܟܐܢܘܬܐ ܥܠ ܡܪܢ ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ

[3] Hanc assertionem singularem etiam auctor Homiliae nostrae nosse videtur, dicit enim (No 8): *Induerunt eum vestibus sanctuarii Patris eius*. Iacobus Sar. hac ratione explicat dissensum Evangelistarum quorum alter dicit Dñum ܒܟܠܡܝܣ ܕܙܚܘܪܝܬܐ (M 27 § 29: χλαμύδα κοκκίνην) alter ܒܟܠܡܝܣ ܕܐܪ̈ܓܘܢܐ (μ 15 § 16: πορφύραν) indutum esse; utroque dicit colores liturgicos designari.

Differt vero ab homilia nostra, quatenus secundum quartumque citatum apud illum ita inter se coalescunt, ut priori parti quarti altera secundi iungatur. Neque igitur negari potest, nisi carmen illius *de passione* inscriptum praesto haberemus, quae ratio Iacobum inter et Ps.-Chrysostomum intercedat, parum constare.

4. Homilia *de passione* metrica (ܡܐܡܪܐ) Iacobi Sarugensis in plurimis codd. mss. continetur eamque, si Deo placuerit, integram una cum aliis Iacobi poëmatibus edituri sumus. Qui infra allegabitur, textus vetustissimos praecipue codd. Musei Britannici *Adel. 12.162* fol. 74 ss. [1], *14.586* fol. 1 ss. [2], *17.198* fol. 1 ss. [3] sequitur collatis etiam duobus codd. recentioris aetatis Musei Britannici *Add. 12.165* fol. 204 ss. et bibliothecae Bodleianae *Poc. 404* fol. 236 ss. Iacobus ab ultima coena narrandae dominicae passionis initium facit et priore carminis sui parte presse sequitur sermones in Hebd. Sanct. III et IV editos a Lamy *S. Ephraemi Hymni et Sermones.* I (Mechliniae 1882). 398 ss. Discedit autem quam maxime ab Ephraemi narratione inde a negatione Petri. Capto nimirum Dño narrat Sarugensis:

ܓܪܬܗ ܚܘܒܐ ܠܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܕܢܚܙܐ ܕܝܢܗ:
ܘܚܠܛ ܢܦܫܗ ܥܡ ܙܩܘ̈ܦܐ ܐܝܟ ܢܘܟܪܝܐ.
ܐܬܚܠܛ ܗܘܐ ܒܩܢܐ ܕܢ̈ܨܐ ܗܘ ܒܪܝܘܢܐ:
ܘܝܕܥܘܗܝ ܗܢܘܢ ܘܟܪܟܘ ܗܘܘ ܒܗ ܠܡܫܪܛܗ.
ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܕܬܠܡܝܕܗ ܗܘ ܕܓܠܝܠܝܐ:
ܘܫܪܝ ܕܢܐܡܐ ܘܢܚܪܡ ܢܦܫܗ ܕܠܐ ܝܕܥ ܠܗ.

" Traxit dilectio Simonem Petrum, ut videret iudicium eius et comistus est cum crucifixoribus velut peregrinus. Immixtus est nido accipitrum filius ille columbae (Bar Iona) et illi agnoscentes eum aggressi sunt eum, ut eum discerperent. Dixerunt enim: Discipulus est Galilaei, et coepit iurare et anathematizari se illum nescire ".

Interposita deinde longissima quadam atque taediosa disertatione, qua probare studet negationem Petri divinitus accidisse, ne in passione Christus socium haberet, refert Iacobus, gallo canente,

---

[1] Wright CBM pag. 721.
[2] Ib. p. 503.
[3] Ib.

apostolum post tertiam narrationem, dolore perculsum, lacrimas fudisse. Postea narrat Iesum in domo Annae inclusum esse altiusque de verbis ܚܒܝܫ ܒܒܝܬ ܚܢܢ " *inclusus est in domo Hannan* „ meditari incipit. Quae narratio cum ipsis hisce verbis singulari modo cum homilia Ps.-Chrysostomi convenit, tum ideo magni est momenti, quod secundum eam negatio Petri accidisse videtur, priusquam Dñus in carcerem coniiceretur. Narrata enim negatione Iacobus prosequitur:

ܡܚܛܦܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܐܝܟ ܕܠܒܝܫܐ ܘܠܓܝܣܐ
ܘܡܕܒܪܝܢ ܠܗ ܕܨܒܝܢܗܘܢ ܘܐܙܠܝܢ ܐܝܟ ܡܐ ܕܨܒܘ.
ܡܢ ܛܘܪ ܙܝ̈ܬܐ ܚܛܦܘ ܐܝܬܝܘܗܝ ܘܡܛܐ ܠܨܗܝܘܢ
ܘܠܒܝܬ ܚܢܢ ܐܥܠܘܗܝ ܡܫܬܓܫܝܢ ܟܠܝܘܗܝ
ܘܡܢ ܬܡܢ ܬܘܒ ܕܒܪܘܗܝ ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܦܝܠܛܘܣ
ܦܝܠܛܘܣ ܕܝܢ ܫܕܪܗ ܕܢܐܙܠ ܠܘܬ ܗܪܘܕܣ

" Raptabant eum tamquam malum et latronem et quocumque volebant ducebant eum euntes prout voluerunt. E monte Olivarum raptantes deduxerunt eum et pervenit ad Sion et in domum Hannan introduxerunt et insanientes incluserunt eum et illinc porro duxerunt eum et adierunt Pilatum, Pilatus vero misit eum ut iret ad Herodem „.

Deinde prolixe contumelia ab Herode Dño illata et reconciliatio Herodis cum Pilato enarratur. De iis autem, quae Christo in domo pontificum facta sint, fieri non potest, quin tam pauca Iacobus dixerit, quandoquidem aeque atque ex parte Ps.-Chrysostomus ea, quae ibi accidisse evangelia perhibent, coram Pilato facta esse fingit. Sed ipsius verba audiamus:

ܒܒܪ ܗܘܐ ܟܠܗ ܠܠܝܐ ܘܐܬܐ ܨܦܪܗ ܕܝܘܡܐ ܪܒܐ :
ܘܩܡܘ ܟܗܢܐ ܕܢܕܝܢ ܪܒܐ ܠܗ ܕܝܢܐ.
ܠܐ ܒܫܠܝܐ ܗܘܘ ܕܝܢ ܟܗ̈ܢܐ ܘܣܦܪ̈ܐ ܟܠܗ ܠܠܝܐ ܡܠܟܘ :
ܡܢ ܕܐܬܟܢܫܘ ܗܡܘ̈ܐ ܕܟܠܒ̈ܐ ܠܐ ܦܘܪܣܐ.....
ܐܠܗܘܗܝ ܠܒܢܝܐ ܠܒܫܘ ܒܗܬܐ ܕܝܘܡܐ ܐܝܟ ܣܡܝܐ :
ܘܪܒܘ ܠܐ ܡܠܝܘܗܝ ܕܠܐ ܢܬܒܝܢ ܡܢ ܕܝܘܐ......
ܐܢܫ̈ܐ ܕܡܗܝܡܢܐ ܘܕܝܢ̈ܐ ܣܓܝ̈ܐܐ
ܠܒܝܫܐ ܐܠܗܘܗܝ ܠܐܢܫܐ ܛܠܐ ܕܡܚܪ ܐܢܘܢ.

ܩܪܒܘ ܗܘܘ ܘܐܬܟܢܫܘ ܥܡܐ ܪܒܐ ܕܢܪܗܒܘܢ ܥܠ ܕܝܢܗ
ܘܐܬܪܥܡܘ ܠܠܐ ܡܣܩ ܕܚܝܐ ܕܡܘܬܐ ܣܗܕ.
ܥܠܬܗܘܢ ܕܝܢ ܫܪܘ ܡܫܬܐܠ ܐܝܟ ܕܚܝܐ :
ܠܡܫܟܢܐ ܘܡܢܗ ܙܕܩ ܠܗ̈ܝ ܠܡܫܬܐܠܘ.
ܐܡܪ ܠܗ ܡܢ ܐܢܬ ܐܘ ܡܫܟܢܐ ܐܢܬ ܐܝܟ ܕܐܬܐܡܪܬ :
ܡܘܕܝܐ ܣܒܪ ܗܘ ܐܡܪܝܢ ܕܡܫܬܐܠ ܐܢܬ.
ܐܡܪ ܡܪܢ ܒܗܢܐ ܥܠܡܐ ܠܐ ܗܘܝܬ ܡܫܟܢܐ :
ܘܐܠܘ ܡܫܟܢܐ ܡܢ ܗܪܟܐ ܗܘܐ ܡܫܬܐܠܐ ܗܘܐ......
ܗܘܐ ܦܢܐ ܕܠܐ ܗܘܐ ܡܫܟܢܐ ܡܢ ܐܪܥܐ
ܐܡܪ ܠܗ ܗܘ : ܡܟܝܠ ܗܫܐ ܗܘ ܡܫܟܢܐ ܐܢܬ :
ܘܒܬܪ ܗܕܐ ܐܦܢܝ ܠܗ ܕܐܢܬ ܐܡܪܬ ܐܡܪܬ
ܠܗ ܠܐ ܬܫܐܠ ܐܠܐ ܐܡܪ ܡܢ ܕܐܡܪܬ ܐܢܬ.

" Nox transiit et venit mane iudicii magni et convenit populus, ut tumultum excitaret contra iudicem. Sacerdotes et scribae non cessarunt tota nocte accersire testes falsos contra Salvatorem...... Introduxerunt Filium in domum iudicii tamquam reum et tumultum excitarunt ad mortem eius, ne a iudice inquireretur.... Homines maculis et livoribus vitiati multis in iudicium adduxerunt medicum bonum, qui eos visitavit. Convocantes aduxerunt turbam magnam, quae *mortem eius tumultuose postularet,* et elevarunt vocem coram iudice *eum mortis reum esse*[1]. Pilatus autem tamquam iudex interrogare coepit regem a quo derivantur coronae potentium: *Dic mihi, quis*[2] *sis et an rex sis*[3], ut fertur de te; Iudaei enim ita dicunt te loqui. Dixit Dñs: *In hoc mundo non fui rex,* si regnum meum hinc fuisset, apparuisset..... Hoc respondit: Non est regnum meum ex terrestribus. Dicit ei: *Ergo modo ecce rex es tu?* Et postea respondit ei: *Tu dixisti*[4], ex me noli quaerere sed verum reputa id, quod dixisti „.

Atque haec quidem adamussim cum secundo citato homiliae nostrae conveniunt, quo pariter ante tribunal Pilati tumultuantes Iudaei Christum *reum mortis* iudicare finguntur. Paulo vero infra

[1] M 26 § 66.
[2] Cfr. ι 19 § 9.
[3] M 27, 11.
[4] ι 18 § 36 sq.

carmine Iacobi comprobatur ne prius quidem, quod ex sermone prosaïco allegavimus, citatum re vera textui Ps.-Chrysostomi repugnare. Bis enim hic Iacobus verba: “ *Reus est mortis* „ coram Pilato in ore Iudaeorum ponit, secundo autem ita, ut cum sermone prosaïco conspiret, cum dicit:

ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܗܘ ܒܝܫܬܐ ܕܣܥܪ ܠܗ:
ܘܩܥܘ ܟܠܗܘܢ ܟܕ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܡܘܬܐ ܚܝܒ:

“ *Dicit eis: Quid est malum, quod perpretavit?* [1] *Et clamaverunt omnes dicentes: Reus est mortis* [2] „.

Huc usque Iacobus plane cum Ps.-Chrysostomo convenit. Ea quoque, quae apud eum sequuntur, singularem homiliae narrationem, quamquam paulo aliter digesta sunt, ex parte quidem confirmant aut saltem ei non repugnant. Pilatus, inquit Iacobus, iuxta legem interrogat Iudaeos, quem sibi dimitti velint, et relato responso Iudaeorum de ingratitudine eorum disserit. Introducitur Kajafa prophetizans (ι 18 § 14) et Iudaeis persuadens expedire Christum mori. Describitur Christi mansuetudo, qui stat velut agnus coram tonsoribus et exutus vestibus suis induitur velo sacro altaris et corona spinea capiti eius imposita rex salutatur. Visa taciturnitate Dñi humillima Caiphas eum adiurat et Dñus suam profitetur divinitatem. Percutitur a servo pontificis. Pilatus interrogat Iudaeos, quidnam mali fecerit. Iudaei narratis miraculis Christi sabbato patratis postulant, ut crucifigatur. Descripto timore Pilati Iacobus narrat eum indicasse Christo se habere potestatem dimitendi aut crucifigendi eum. Iudaeis autem crucifixionem Christi summa vociferatione postulantibus uxor Pilati clam ad virum mittit nuntium monens, ne se Christo iniustum exhibeat. Timor Pilati augetur; lavat manus suas clamantibus Iudaeis: “ Sanguis eius super nos et super filios nostros „. Tunc dimisso latrone Christus flagellatur et dein crucifigendus abducitur.

Gravius Iacobum inter et Ps.-Chrysostomum discrimen unum intercedit. Dimissio enim Barabbae in carmine Sarugensis episcopi adiurationem Caiphae videtur praecedere, sequitur in homilia incerti scriptoris. At magnopere dubitari potest, num ea in re Iacobus historicum, ut ita dicamus, ordinem sequendum sibi proposuerit.

---

[1] ι 18 § 29.
[2] M 26 § 66.

Videtur immo de Barabbae dimissione ideo paulo prius egisse, ut ingratum Iudaeorum animum argueret, postquam impudentiam eorum comprobavit, quippe qui tumultuosa vociferatione Christum "*reum mortis*" iudicavissent. Rebus autem, quae affinitate quadam inter se iunguntur, ita simul narratis postea verum et, quem Ps.-Chrysostomus praebet, ordinem satis luculenter indicat, cum dicit Pilatum demum manibus suis lotis latronem dimisisse.

5. Quodsi eadem mira quaedam dominicae passionis narratio et in homilia nostra et apud Iacobum invenitur, superest, ut eius narrationis fontem pro virili parte indagemus. Neque enim quisquam sibi persuadeat aut Iacobum aut incertum scriptorem homiliae novum tam singularem rerum ordinem excogitavisse. Ne de ingenio Iacobi certe admodum eo sterili, quodque ab audacissima hac inventione longe abhorret, verba faciamus, sufficit monuisse, quae ea, qua auctores nostri scripserunt, aetate canonicorum evangeliorum auctoritas fuerit. An quisquam quarto exeunte quintove saeculo id sibi permiserit, ut adeo ab eorum narratione recederet, nisi praesto fuisset alius quidam fons, qui diversum illud narrationis schema exhiberet, summa praeditus et ipse auctoritate? – Ut autem de Tatianeo opere cogitemus vel ea re inducimur, quod apud Ps.-Chrysostomum Caiphas Dñum adiurans: "*An*, inquit, *tu es rex Iudaeorum?*" Quamvis enim et lapsui memoriae originem suum debere possit, singularis quaestionis forma ea est, ac si auctor "evangelii", ex quo citatum desumptum est, lectionem evangeliorum canonicorum evitare voluerit, qua diserte Christus "*Dei filius*" appellatur. Tatianum vero Išô'dâδ Mervensis testatur "*de divinitate Christi non scripsisse*".

Accedit quod Iacobus Sarugensis homilia inscripta "*De negatione Simonis principis apostolorum*" seorsim Petri negationem versibus pertractavit[1]. Ipsa vero negatio ibi hac fere ratione narratur accidisse: Cum, capto Dño, ceteri omnes apostoli fugae se darent, solus Petrus, quem tantopere Christus honoraverat, peregrinum se simulavit, ut turbae Iudaeorum se immisceret, et celata animi tristitia cum iniquis se calefaciebat.

ܐܪܦܘ ܐܝܕܐ ܘܫܒܩܘ ܚܣܝܢ ܟܠܗ ܒܗܬܬܐ
ܕܢܦܫܐ ܫܪܝܪܐ ܘܗܘ ܡܢܣܝܘܦ ܗܘ ܒܫܡܐ ܕܫܠܐ.
ܘܗܘ ܛܠܒ ܗܘ ܒܒܠܗܘܢ ܦܘܪܣܐ ܐܬܛܟܣ ܐܝܟ

[1] Textus infra exhibitus e Cod. *Add. 12,165*, fol. 273 desumptus est.

ܡܬܚܡܡ ܗܘܐ ܕܢܚܙܐ ܚܪܬܗ ܐܡܬܝ ܗܘܐ.
ܐܬܦܢܝ ܗܘܐ ܠܗ ܕܐܦ ܐܝܟ ܥܒܕܐ ܡܢܗܘܢ ܐܫܬܡܥ:
ܥܒܕܬܐ ܐܝܟ ܐܦ ܗܘ ܡܫܬܥܒܕ ܫܦܝܪ ܕܢܟܐ......
ܐܬܦܢܝ ܗܘܐ ܠܗ: ܕܐܦ ܐܝܟ ܥܒܕܐ ܡܢ ܕܡܠܬܗ ܐܝܟ:
ܘܥܒܕܗ ܕܗܘܐ ܦܪܘܫ ܒܨܘܪܬܐ ܡܫܡܠܝܐܝܬ.
ܗܢܘܢ ܡܟܝܠ ܕܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܓܒܪܐ ܗܢܐ:
ܠܐ ܐܬܒܙܚ ܒܡܕܡ ܕܠܐ ܦܣܩ ܐܢܐ ܒܥܘܠܐܝܬ.
ܘܐܢܐ ܕܝܢܐ ܒܬܘܪܐ ܥܠܬ ܥܡ ܣܓܝܐܐ
ܡܢ ܟܕ ܠܓܒܪܐ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܫܪܝܪܐܝܬ......
ܚܙܬܗ ܐܢܬܬܐ ܡܢ ܙܩܘܦܐ ܘܐܡܪܬ ܠܗܘܢ:
ܕܐܦ ܗܢܐ ܬܘܒ ܡܢܗܘܢ ܐܝܬܘܗܝ ܫܪܝܪܐܝܬ......
ܐܘ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܓܒܪܐ ܗܢܐ:
ܘܟܕ ܠܐ ܚܙܝܬܗ ܘܠܐ ܡܦܣܣ ܐܢܐ ܒܗ ܟܘܦܪܢܐ ܠܡܢܐ.
ܬܘܒ ܐܬܦܓܥ ܡܢ ܣܓܝܐܐ ܕܐܬܟܢܫܘܗ ܗܘ:
ܒܦܘܡܐ ܬܠܬܐ ܢܦܠ ܡܫܡܠܝ ܘܐܬܬܪܡܠ ܗܘܐ:
ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܦܢܝܐ ܙܪܘܙܝܢ ܒܪ ܕܝܢ ܠܟܘܢ......
ܐܬܦܩܕ ܗܘܐ ܕܢܟܬܒ ܠܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܦܫܝܛܘܬܗ:
ܘܐܝܟ ܘܬܠܡܝܕܐ: ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܓܒܪܐ ܗܢܐ.

15. " Luctu relicto *sedens* cum iniquis *calefaciebat se ut videret finem* et deinde recederet e domo iudicii et tunc hac ratione perbene omnibus modis eos decepit. Ipsi agnoverunt eum quis, cuius, unde sit dicentes ei: *Etiam tu*, vir *ex ipsis es, galilaeus es, etiam loquela tua valde similis est.....*

[Prima Petri negatio:]

" Dicunt ei: *Etiam tu* vir ex asseclis eius es. Quocum cucurrit negatio cito. *Incepit iurare: Non novi hominem istum,* non incurram opprobrium re, quam compertam non habeo, inique; visurus iudicium huc intravi cum multis, hominem hunc vere ignorans ".

[Secunda Petri negatio:]

" Vidit eum mulier ex crucifixoribus dixitque eis: Etiam hic adhuc ex ipsis est vere..... O homines non novi hominem istum, et quoniam *nec eum vidi, nec de ipso persuasus sum:* ad quid negatio? "

[Tertia Petri negatio:]

“ Porro accusatus est ab aspicientibus, quod esset discipulis eius. In tres laqueos incidit celer et irretitus est et tribus laqueis captus est, cum eos calcasset..... Multiplicatum est mendacium super ipsum eumque oppressit et bis terque asseruit: *Non novi hominem istum* „.

Quibus subesse harmonisticum aliquem evangeliorum contextum nemo non videt. Is autem, quantum quidem ad primam et secundam negationem attinet, hic fere fuerit: Καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ καὶ ἦν συγκαθημένος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν καὶ θερμαινόμενος (= μ. 14 § 54), ἰδεῖν τὸ τέλος (= M 26 § 58 b)....... Προσελθόντες οἱ ἑστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ· ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ [καὶ Γαλιλαῖος εἶ = λ 22 § 59]. Καὶ γὰρ ἡ λαλία σου δῆλόν σε ποιεῖ (= M 26 § 71). Τότε ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὀμνύνειν· ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον (= § 74)..... Καὶ μία παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν ἤρξατο πάλιν λέγειν τοῖς παρεστῶσιν· ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστίν (= μ. 14 § 69). Ὁ δὲ ἠρνήσατο λέγων· Οὔτε οἶδα οὔτε ἐπίσταμαι, σὺ τί λέγεις (= § 68). Atqui textus syriacus, qui respondet verbis graecis οὔτε οἶδα οὔτε ἐπίσταμαι, σὺ τί λέγεις admodum is quidem singularis, quamvis ibi non aeque atque apud Iacobum perperam in ore ancillae ponatur, plane idem invenitur in breviariis syriacis (*Or. Christ.* II 47): ܠܐ ܚܙܝܬ ܠܗ ܠܓܒܪܐ ܗܢܐ ܘܠܐ ܡܦܝܣ ܐܢܐ ܠܗ “ *non vidi hominem hunc neque ei assentio* „. Neque enim dubium est, quin haec re vera ex verbis illis graecis nata sint, sive in altera parte enuntiati interpres Syrus ἐπίσταμαι parum intellexit, sive πιστεύω legere sibi videbatur, id quod optime per ܡܦܝܣ ܐܢܐ verteretur. Primae vero parti ennutiati subest lectio graeca **ΕΙΔΟΝ** ex **ΟΙΔΑ** corrupta, quae obviam est syriace redita etiam apud Aphraetem, qui (Dem. 7, 15. Wright 143) Petrum, principem apostolorum Dñum negavisse ait, cum diceret: ܠܡܫܝܚܐ ܠܐ ܚܙܝܬ ܠܗ “ *Christum non vidi* „. Idem ergo fons, ex quo Iacobus singularem suam narrationem mutuatus est, et Aphraati cognitus erat et iis, qui breviariorum syriacorum hymnos composuerunt, id quod, ut de Tatiani Διὰ τεσσάρων cogitemus, merito etiam magis compellit.

6. Ceterum taceri non debet obstare S. Ephraemi commentarium, in quo Christus a Caipha adiuratus inducitur, priusquam ante Pilatum sistitur, atque in universum harmonia caute diligenterque confecta exhibetur quam maxime ea orthodoxa et a narrationibus Ps.-Chrysostomi et Iacobi diversissima. Verum enim

vero dubitari potest, num commentarius armenus Ephraemo adscriptus verum Tatianei operis ordinem sequatur. Quin etiam non desunt, quae videantur contrarium comprobare. Aphraates enim (Dem. 12. 6) coenam ultimam ita describit, ut Dñus traditori buccellam intinctam porrigere inducatur, priusquam ss. eucharistiam instituat. Verba autem, quibus ipsam eucharistiae institutionem narrat, Aphraatem ex evangeliis canonicis minime sumpsisse additamentum probat: "*Hoc,* inquit ܡܪܢ, *facite in meam commemorationem, quotiescumque congregamini*" [1]. Quod cum in fontibus graecis latinisque nullibi inveniatur, dubium non est, quin una cum harmonistica Aphraatis narratione e Tatiani Διὰ τεσσάρων provenerit. Iam vero prorsus aliam atque diversam harmoniam Ephraemo cognitam fuisse in enarranda coenae dominicae historia Dionysius bar Ṣalîβî auctor est in Comm. in Math. (*Hunt. 247* fol. 279 v°):

ܡܛܠ ܐܦܪܝܡ ܒܦܘܫܩܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ܀ ܡܟܢܫ ܘܦܪܫ ܠܗ ܒܡܬܪܬܐ ܕܝܠܗ ܘܡܟܢܫ
ܐܘܪܗܝ ܒܟܠܗܘܢ ܕܒܟܬܒܐ ܠܗ. ܘܩܫܝܐ ܕܐܡܬܝ ܐܡܪܢ. ܕܡܬܦܫܩܐ ܒܬܪܬܝ܀ ܗܝ
ܦܠܓܘܬܐ ܒܟܢܘܫܝܐ ܕܝܠܗ ܐܡܪ: ܕܠܐ ܡܬܦܫܩܐ ܒܬܪܬܝ ܒܗܝ ܕܡܢ ܗܘ ܒܗ ܡܠܠ
ܗܘ ܒܗ ܡܫܝܚܐ. ܘܒܟܢܫܐ ܕܗܘܐ ܡܬܚܫܒܢܘܬܗ ܘܦܠܓܘܬܗܘܢ ܕܒܬܪ ܟܬܒܐ ܕܠܐ ܢܦܠ
ܡܣܒܪܢܐ ܠܐܘܠܝܢ ܕܡܢ. ܘܗܘܐ ܡܬܚܫܒܝܢ܀ ܡܛܠ ܐܦܪܝܡ ܘܡܟܢܫ ܘܦܪܫ ܠܗ ܐܦܢ
ܐܡܪܝܢ ܕܡܬܦܫܩܐ ܒܬܪܬܝ ܐܠܐ ܡܬܩܕܡܝܢ. ܕܟܘܠܗ ܘܪܕܝܗ ܟܬܒܐ ܟܠܡܐ ܟܬܝܒ ܡܢ
ܡܦܩܬܐ ܘܟܬܒܐ ܦܬܓܡܐ ܗܘܐ ܠܗ.. ܡܟܬܒܢܐ ܕܡܢ ܐܡܪܢܐ ܐܡܪܝܢ. ܕܦܠܓܝ ܠܐ

---

[1] Lectio illa occurrit etiam in aliquibus Breviariis Iacobitarum. Sic v. gr. *Dawk I,* fol. 174 v°: ܒܗܢܐ ܝܘܡܐ ܢܣܒ ܡܪܢ ܦܓܪܗ ܒܐܝ̈ܕܘܗܝ ܘܩܨܝܗ ܦܠܓܗ ܠܫܠܝ̈ܚܘܗܝ ܘܟܣܐ ܗܘ ܕܡܐ ܕܡܙܝܓ ܐܫܩܝ ܐܢܘܢ ܘܗܟܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ: ܟܠ ܐܡܬܝ ܕܡܬܟܢܫܝܢ ܐܢܬܘܢ ܗܟܢܐ ܗܘܝܬܘܢ ܥܒܕܝܢ. «Hac die accepit Dñus corpus suum in manus suas et frangens divisit illud Apostolis suis et calice sanguinis sui commixto potavit eos et sic dixit eis: *Quotiescumque congregabimini vos, sic facite*». — Item fol. 175 v° col. 2: ܪܒ ܗܘ ܐܪܙܐ ܕܩܨܐ ܒܥܠܝܬܐ ܡܪܢ ܠܬܠܡܝ̈ܕܘܗܝ. ܣܒܘ ܐܟܘܠܘ ܡܢܗ ܟܠܟܘܢ. ܘܐܫܬܘ ܟܣܐ ܕܦܘܪܩܢܐ. ܘܟܠ ܐܡܬܝ ܕܡܬܟܢܫܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܒܕܝܢ ܕܘܟܪܢܐ ܕܝܠܝ ܥܕܡܐ ܕܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ. «Magnum est mysterium quod fregit in coenaculo Dñus discipulis suis: Accipite, comedite ex eo omnes et bibite calicem salutis. Et quotiescumque congregabimini vos, memoriam mei facietis, donec venero ad vos». Verba *accipite et comedite ex eo omnes* excepto Aphraate in unica auctoritate graeca occurrunt, in liturgia S. Clementis: λάβετε ἐξ αὐτοῦ καὶ φάγετε (Resch AC. P. II, 643).

ܡܩܪܒܝܢ ܒܥܕ̈ܬܐ ܠܐ ܡܫܬܪܝܐ ܡܢ ܩܘܪܒܐ. ܘܠܐ ܡܩܪܒܝܢ ܠܚ̈ܡܐ ܡܢܐܝܢ ܠܗܘܢ ܡܬܢܩܦܢܘܬܐ
ܘܡܬܚܠܦܢܘܬܐ ܕܪܘܚܐ. ܕܒܗ ܐܦ ܠܦܘܫܩܐ ܕܡܦܫܩܢܘܬܗ ܕܐܬܝܗܒ ܠܗ ܦܬ̈ܐ ❖

29. “*Mâr(j) Ephraim in Expositione Evangelii,* Iacobus Sarugensis in homilia de passione, Iacobus Edessenus in Qânûnê [1] ab ipso compositis et multi alii dicunt eum [2] ad mysteria admisisse. S. Philoxenus in expositione ad Matthaeum dicit eum non admisisse ad mysteria, quia iam intraverat in eum Satanas [3]. Et ex hac traditione Philoxeni viget (consuetudo) in Ecclesia, ut non demus hostiam obsessis a Daemonio. — *Mâr(j) Ephraim* et Iacobus Sarugensis, quamquam dicunt eum ad mysteria admisisse, addunt tamen eo quod intinxerit panem in aquam illum destituisse sanctitate eique panem vulgarem dedisse [4]. Alii autem doctores dicunt, panem, si in aquam intingatur, non destitui consecratione nec posse aquam solvere sanctitatem nec inhabitationem Spiritus, quae in ipso est, nec unionem personae Verbi cui corpus unitur.

Teste igitur Dionysio bar Ṣalîβî Ephraem in commentario suo docuit Iudam a Dño panem consecratum accepisse, qua in re non tam cum Διὰ τεσσάρων quam cum λ 22 § 21 ss. eum convenire manifestum est. Idem ex ipsius commentarii versione armena apparet, quae haec ea de re habet: “ Sicuti verum et certum est Dñum, quum discipulis suis panem daret, mysterium corporis sui eis dedisse, ita quoque credendum est, a Dño panem, suo occisori datum, in mysterium occisionis corporis sui traditum esse. Et intinxit eum,

---

[1] Kanones (ܩܢܘ̈ܢܐ) sunt poëmata Breviarii Syrorum Iacobitarum de festis diversis tractantia. Dividuntur in Kanones *graecos* e libris liturgicis Graecorum translatos atque oratione soluta compositos et *orientales,* qui metrice compositi sunt. Vide Breviarium Syriacum. Mosul. 1886 T. I, pag. ܢܗ̄ .

[2] Scilicet Iudam Iscariotam.

[3] Communior tamen sententia antiquitus fuisse videtur Iudam ante Eucharistiam institutam discessisse. Ita Cyrillona (in ZDMG tomo 27, p. 574) Constit. Apostoll. V, 14. Didasc. ed. Lag. c. 21 (p. 86).

[4] Iacobus Sarugensis hanc opinionem eo imprimis argumento fulcire nititur, quod panis intinctus neque in Vetere Testamento neque in Novo offerebatur, ob eam rationem, quia sanctitate atque consecratione destituitur intinctione. Bar Ṣaliβi refert adhuc opinionem David bar Paulos, amici Bar Kepha, monachi, qui consecrationem a Dño a pane Iudae tradito occulte sublatam esse docet. — De Iacobo Edesseno tradit eum quidem docuisse Iudam a Dño ad participationem mysteriorum admissum esse, attamen, panem intinctum ܠܚܡܐ ܨܒܝܥܐ « panem aridum » (ܗ̄ܘ ܠܚܡܐ ܝܒܝܫܐ .) fuisse, diversum a speciebus consecratis.

ut sic participationem indicaret caedis suae plene patratae, qua corpus sanguine eius intinctum est. *Aut ideo intinxit panem, ne cum pane etiam testamentum daret. Lavit prius panem et tunc illum ei dedit. Ablutum est ab hoc pane prius testamentum, quia per novum testamentum praeparatus* (?) *erat*..... „ “ Duas igitur s. Ephraem de significatione panis intincti opiniones proposuit, quarum utraque supponit ss. eucharistiam, Iuda praesente, esse institutam. Nimirum pane intincto Dñus aut occisionem corporis sui significavit aut consecrationem antea factam sustulit. Atque altera quidem, quam Bar Ṣalîβî solam citat, opinio etiam in sermone IV S. Ephraemi in Hebd. Sanct. defenditur: “ Etenim quum Iesus panem undecim absque discrimine distribueret, accessit Iudas, ut acciperet, sicut acceperant socii, qui accesserant, sed Iesus intinxit panem in aquam, eum consecratione destituit et hac ratione buccellam Iudae distinxit „.

Quodsi et hunc hymnum et illam partem commentarii ipsi adscripti re vera S. Ephraem exaravit, non **T** sed λ explicavit, non ordinem **T** sed ordinem λ secutus est. Pericoparum ordo in **E** obvius certe, utut res se habet, non is est, quem Tatianus confecit, neque igitur iis, quae supra disseruimus, obici potest. Sane miretur aliquis in vetustiore opere **E** evangelia canonica explicari, Iacobum hominem aetate posteriorem **T** sequi. At optime iam H j e l t *Die altsyrische Evangelienübersetzung und Tatians Diatessaron.* Leipzig 1902. 30 expositis, quae de **T** Išô'dâδ refert, ita indicavit: “ Man gewinnt durch diese Zusammenstellung unwillkürlich den Eindruck, Iešudad habe Tatian als einen den Evangelisten ebenbürtigen Zengen der evangelischen Geschichte vorführen wollen.... „ Adiiciamus ea, qua Môšê bar Kêφâ capite 53 “ *introductionis* „ in explicationem evangeliorum dicit[1]:

ܡ̄ܛܠ ܕܢܣܒܝܢ ܘܐܠܟܬܐ[2]. ܕܡܫܘܐ ܕܒܢܘ ܚܒܫ ܐܝܟ ܠܐܪܒܥܬܗܘܢ[3] ܠܟܬܒܝܗܘܢ
ܕܐܘܢܓܠܣܛܐ . ܘܩܪܒܗ ܐܝܟ ܚܕ ܟܠܗܝܢ . ܘܐܝܬܝܗ ܡܢ ܐܢܫܝܢ ܕܐܣܩܒܠܘ ܩܕܡܝܐ
ܡܢ ܗܠܐ ܟܬܒ ܕܡܦܫܩܢܘܬܐ ܠܡܦܪܫܢܘܬܐ ܟܬܒ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܕܝܐܛܣܪܘܢ ܗ̄ ܕܝܢ ܐܪܒܥܐ[4]

---

[1] Primum ab H a r r i s publ. in op. *Fragments of the Commentary of Ephrem Syrus upon the Diatessaron,* London 1895 p. 21. (Hjelt. o. c. p. 39).

[2] Harris om.

[3] H. ܠܐ ܪܒܥܬܗܘܢ (sic!).

[4] H. ܐܪܒܥ (sic!).

ܘܫܚܠܦ ܠܢܩܝܦܘܬܐ ܕܡ̈ܠܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ ....[1] ܝܘܢܝܐ ܗܪܣܝܘܛܐ ܥܒܕ
ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܗܘ ܕܡܬܩܪܐ ܛܝܐܗܣܐܪܘܢ[2] ܘܐܦ ܗܘ ܫܚܠܦ ܠܢܩܝܦܘܬܐ ܕܡ̈ܠܐ.
ܐܬܒܛܠ ܠܗ ܠܐܘܣܒܝܘܣ ܘܟܢܫ ܠܐܪܒܥܐ[3] ܟܬ̈ܒܐ ܕܐܪܒܥܬܝܗܘܢ ܐܘܢܓܠܝܣܛ̈ܐ ܘܛܟܣ
ܘܣܡ ܐܢܘܢ ܒܚܕ ܟܬܒܐ. ܘܢܛܪܗ ܠܓܘܫܡܐ ܕܡܫܬܥܝܢܘܬܗܘܢ ܕܐܘܢܓܠܝܣܛ̈ܐ ܐܝܟܢܐ
ܕܐܝܬܘܗܝ ܟܕ ܠܐ ܒܨܪ ܡܕܡ ܡܢ ܡܫܬܥܝܢܘܬܗܘܢ ܘܐܦ ܠܐ ܐܘܣܦ ܥܠܝܗܘܢ ܘܥܒܕ ܩܢܘ̈ܢܐ
ܡܕܡ ܡܛܠ ܫܘܝܘܬܗܘܢ ܘܠܐ ܫܘܝܘܬܗ[4] ܕܠܘܬ ܚܕ̈ܕܐ. ܐܚܪ̈ܢܐ[5] ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܕܝܘܚܢܢ
ܐܘܢܓܠܝܣܛܐ ܟܢܫ ܐܢܘܢ ܠܗܠܝܢ ܐܪܒܥܐ ܟܬ̈ܒܐ ܘܣܡ ܐܢܘܢ ܒܚܕ ܟܬܒܐ. ܟܕ ܗ̇ܘ
ܕܝܢ ܐܬܝܬܝܘ ܠܘܬܗ ܬܠܬܐ ܗܠܝܢ : ܗ̇ܘ ܕܡܬܝ ܐܡܪ ܐܢܐ ܘܗܘ ܕܡܪܩܘܣ ܘܗܘ
ܕܠܘܩܐ : ܐܠܘܝ ܐܢܘܢ ܠܗ ܕܝܠܗ. ܘܗܟܢܐ ܥܒܕ ܐܢܘܢ ܚܕ ܟܬܒܐ ܕܐܝܬ ܒܗ
ܐܪܒܥܬܗܘܢ ܐܘܢܓܠܝܘܢ *

" Caput 53 ostendens quisnam collegerit quatuor libros Evangelistarum et composuerit eos in unum librum. Et quidam dicunt (id fecisse) Eusebium Caesareensem. Cum nempe vidisset Iulianum Alexandrinum fecisse Evangelium Diatessaron, hoc est, quod est per quatuor, et mutasse nexum verborum Evangelii, [et etiam Tatianum] graecum haereticum fecisse Evangelium illud, quod appellatur Tâhsâron, et illum quoque mutasse nexum verborum, curae erat Eusebio ipsi colligeret quatuor libros quatuor Evangelistarum et in unum librum redigeret componeretque conservans corpus enarrationis Evangelistarum, prout est, neque diminuens quidquam ex ipsorum enarratione neque addens. Et fecit aliquos Canones de concordia et discordia ipsorum ad invicem. *Alii autem dicunt Ioannem Evangelistam collegisse quatuor hos libros et composuisse in unum librum; nam cum ad ipsum afferrentur tres illi, Matthaei inquam et Marci et Lucae suo illos adiecit et hac ratione fecit eos librum unum in quo quatuor essent Evangelia* „.

Haec verba satis ostendunt, quomodo fieri potuerit, ut T tam longo tempore auctoritate libri non solum ecclesiastici, sed etiam divinitus inspirati apud Syros polleret. Ipsum autem Iacobum Sarugensem sine dubio T cognitum habuisse et allegasse ostendemus, quando, Deo favente, opera eius prosaïca ediderimus.

---

[1] H. suppl. ܘܐܦ ܛܛܝܢܘܣ

[2] H. ܛܐܗܣܐܪܘܢ

[3] H. ܠܐܪܒܥ (sic!).

[4] H. om. ܘܠܐ ܫܘܝܘܬܗ

[5] Reliqua desunt apud H.

ܕܩܕܝܫܐ ܡܪܝ ܐܡܘܢܝܣ .

ܡܐܡܪܐ ܕܥܠܬܐ ܩܕܝܫܐ ܕܒܪܘܟܬܐ ܕܐܣܟܡܐ .

(Br. M. Add. 12, 165. fol. 266 v°)

1. ܩܘܡܝܐ ܣܟܝܢܝ ܙܐܪܐ ܢܘܗ ܕܡܢܩܐ ܗܘܐ ܡܢ ܫܠܝܚܐ ܘܡܢ ܕܪܐ ܒܫܒܚܗ ܕܐܬܟܠ¹ ܐܬܓܠܝ² ܘܐܬܝܕܥ. ܘܐܬܚܙܝ ܒܥܠܬܐ ܘܐܬܐܡܪ ܒܗ ܒܡܥܡܠܐ . ܟܕ ܗܘܝܢ ܓܝܪ ܕܒܥܘܬܐ ܡܒܥܝܢ³ ܠܡܕܝܢܬܐ ܙܒܢܐ ܘܠܐ ܡܟܝܘܢܝܬܐ ܐܦܪܝ ܘܐܦܪ . ܘܐܬܚܠ⁴ ܐܝܬ ܘܙܘܬܐ⁵ ܐܝܬ ܡܢ ܠܠܚܡܐ⁶ ܒܪܫܝܬܐ ܡܛܠ ܐܝܬ ܗܘ⁷ ܡܪܐ ܕܡܠܟܘܬܐ : ܗܘ ܠܥܡܘܕܝܐ ܕܐܒܘܗܝ : ܗܘ ܐܡܪܗ ܕܐܠܗܐ : ܗܘ ܕܝܗܒ ܣܒܪܬܐ ܕܫܡܝܐ : ܕܐܝܟ ܚܕ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ⁸ ܠܗ ܩܢܛܐ ܠܐ ܗܘܐ ✣

2. ܒܟܠܐ ܓܝܪ ܗܘܐ ܠܒܢܘܗܝ ܙܡܝܢ¹ ܕܢܬܠ ܘܦܩܝܕܐ ܘܡܣܝܡ² ܘܡܢ ܐܒܘܗܝ. ܘܡܦܩܝܢ ܗܘܐ ܠܗ ܠܗ ܦܩܕ : ܘܦܩܕ³ ܗܘܐ ܠܗ ܠܫܡܘܗܝ. ܠܗܘܢ ܥܡܡܐ (fol. 267) ܠܗ⁴ ܗܘܐ ܘܐܬܪܘܡ ܐܦܠܐ ܡܢ ܘܒܟܠܗ : ܐܝܟ ܕܐܒܘܗܝ ܠܐܘܪܚ ܒܬܪܐ ܡܫܝܚܐ ܗܘܐ ܠܗ ܩܢܛܐ . ܗܘ ܕܐܝܟ ܦܪܘܩܐ ܠܐܢܫܐ : ܦܘܩܕܢܐ ܠܗ ܦܪܘܩܗ . ܘܦܩܕ ܠܒܢܝܗ ܐܚܕܐ ܢܣܐ ܕܐܦܪ : ܕܦܓܪܐ ܣܘܒܠܗ ܠܚܝܐ ܘܦܬܝ ܠܥܡܡܐ : ܘܐܦܬܝ ܠܐ ܐܬܦܢܝ ܡܢ ܒܗܬܬܐ ܕܙܘܥܐ . ܡܛܠ ܐܦܪ ܘܡܛܠ ܐܦܠܐ . ܘܐܢܣܒ⁵

Inscriptio in V: ܡܛܠ : ܕܒܪܘܟܬܐ : ܕܩܕܝܫܐ : ܡܪܝ ܐܡܘܢܝܣ : ܕܩܕܝܫܐ ܡܢ ܕܡܛܠܗ ܡܐܡܪܐ ܕܥܠ ܢܦܫܗ ܕܦܪܘܩܢ : in N. ܡܪܐ ܕܥܠ ܒܪܘܟܬܐ : ܕܐܣܟܝܡܐ : ܘܫܡܗ : ܕܡܪܢ ܕܒܪܘܟܬܐ ܕܐܘܪܫܠܡ ܡܘܫܐ ܕܥܠ ܘܐܟܣܢܝܐ ܩܘܡܐ ܕܩܕܝܫܐ

1. ¹ N ܕܐܬܟܠܠ — ² V add. ܠܗ — ³ N ܡܒܥܝܢ — ⁴ N ܘܐܬܚܠ — ⁵ N ܘܙܘܬܐ V. omm. ܘܙܘܬܐ — ⁶ V ܠܠܚܡܐ — ⁷ VN om. ܗܘ — ⁸ N add. ܩܢܛܐ

2. ¹ ܙܡܝܢ] VN ܙܡܝܢ — ² VN ܘܡܣܝܡ — ³ VN ܘܦܩܕ — ⁴ VB ܠܗ — ⁵ N add. ܠܗ

S. Ioannis Chrysostomi

Sermo sacrae noctis Parasceves crucifixionis.

1. Hodie dilectissimi mysterium, quod latebat mundum generationesque in medio orbe terrarum revelatum est cognitumque et apparuit angelis et annuntiatum est inter gentes. Volebam enim initio sermonis mei miraculum magnum et incomprehensibile annuntiare et dicere et commoveor et tremo viso in cruce Deo, Domino angelorum, Gloria Patris, Agno Dei, qui tulit peccatum mundi ad instar malefactoris in ligno pendente.

2. Hac enim nocte ceperunt eum principes sacerdotum et Pharisaei et ante iudicem introduxerunt eum et colaphizarunt caput eius et conspuerunt faciem eius. Stupete de hoc coeli, commoveatur terra e loco suo: manus, quae plasmarunt Adam, clavis ligno affigebantur, qui constituit faciem hominis, sputum recepit super faciem suam; et verbis meis testimonium perhibet Isaias propheta dicens[1]: *Corpus meum tradidi flagellis et genas meas alapis et faciem meam non averti a dedecore sputi.* Quid dicam, quid loquar? Quomodo

[1] Is. 50, 6.

ܐܢܫܐ ܟܠ ܦܘܡܐ ܗܘܐ ܕܥܠܡ. ܟܡܐ ܕܗܘܝܐ ܐܢܐ: ܠܫܘܕܐ ܡܫܬܡܥܝܢ ܘܠܐ ܠܐܬܡܘܬܐ ܕܕܐܡܪ[6] ܗܘܐ ܢܬܒܐ: ܡܢ ܦܬܐ ܡܠܟܘܗܝ[7] ܘܐܬܕܢܐ[8]. ܗܘܐ ܓܝܪ ܢܡܘܣ[9] ܠܐܚܪܢܐ ܕܠܐ ܗܘܐ: ܗܘ ܕܢܫܩܠ ܣܓܝܬܗ ܕܠܐ ܝܕܥܐ: ܘܐܝܟ ܐܡܪܐ ܒܟܫܝܪܐ ܡܬܕܒܪ ܗܘܐ ܘܐܝܟ ܢܦܫܐ ܚܝܐ ܓܒܪܐ ܫܟܝܚ ܗܘܐ ܘܠܐ ܦܬܚ ܦܘܡܗ. ܫܟܝܚ ܗܘܐ ܓܝܪ ܚܝܐ (B fol. 110) ܕܢܦܐ: ܗܘ ܕܐܝܬ ܦܘܡܐ ܠܒܢܝܢܫܐ ܕܒܗ ܢܡܠܠ[10] ܠܐܠܗܘܬܗ. ܫܟܝܚ ܗܘܐ ܗܘ ܕܒܪܐ ܦܘܡܐ ܠܚܝܘܬܐ[11] ܕܒܗܠܝܢ ܒܗ[12] ܢܡܠܘܢ ܒܗܘܢ ܠܦܠܚܢܗ[13]. ܫܟܝܚ ܗܘܐ ܗܘ[14] ܢܦܐ ܕܢܡܠܠ. ܫܟܝܚ ܗܘܐ ܗܘ ܕܒܫܘܒܚܐ ܕܟܕ ܚܙܝܢ ܐܚܪܢܐ ܕܒܥܘܡܩܐ. ܫܟܝܚ ܗܘܐ ܘܠܐ ܦܬܚ ܦܘܡܗ ܒܡܫܡܫܢܘܬܗ[15] ✣

3. ܡܢ ܚܕܡܫܐ ܘܡܢ ܕܝܠܗ ܐܬܕܒܪ. ܚܙܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܒܟܠ ܝܘܡ ܗܘ[1] ܕܚܙܐ ܡܫܩܠܐ ܘܐܓܪܐ ܘܢܗܘܪܐ ܒܫܘܠܛܢܗ. ܚܙܐ ܗܘܐ ܒܟܠ ܝܘܡ: ܗܘ ܕܒܪܐ[2] ܫܡܝܐ ܐܝܟ ܡܪܡܝܐ ܘܦܬܚ[3] ܐܪܥܐ ܠܟܠ ܚܝܐ ܡܚܡܣ ܗܘܐ ܒܟܠ ܝܘܡ: ܗܘ ܕܦܬܚ ܬܪܥܐ ܠܚܝܘܬܐ ܘܐܦ ܐܢܘܢ ܡܢ ܚܕܪܘܗܝ ܘܬܪܥܐ. ܒܕܘܡܝܐ ܕܚܝܘܬܐ[4] ܡܫܠܩܬܐ ܕܐܡܪ ܡܢܗ ܘܒܬܘܡܡܬܐ[5] ܠܐܟܠܬܐ ܡܚܒܠܝܢ ܒܗ ܒܚܝܘܬܐ ܒܟܠܐ. ܒܕܘܡܝܐ ܕܚܝܘܬܐ ܒܕܘܟܐ ܕܢܦܩ ܡܢ ܗܕܪܗ: ܘܒܬܘܡܡܬܐ ܠܐܟܠܬܐ ܡܚܒܪܝܢ ܒܗ ܒܦܬܓܡܐ. ܒܕܘܡܝܐ ܕܚܝܘܬܐ ܡܦܪܫܝܢ ܒܗ ܫܪܝܐ ܒܪܝܬܐ[6]: ܘܒܬܘܡܡܬܐ ܠܐܟܠܬܐ ܠܪܘܚܐ[7] ܒܗ ܒܪܘܡܝܐ. ܒܕܘܡܝܐ ܕܚܝܘܬܐ ܡܕܡܟ ܢܗܘܐ ܐܝܟ ܡܪܓܠܝܬܐ[8]: ܘܒܬܘܡܡܬܐ ܠܐܟܠܬܐ ܪܒܝܥ

---

[6] VN ܘܐܡܪ — [7] VN ܡܠܟܘܗܝ — [8] VN ܘܐܬܪܚܡܐ — [9] V ܢܣܒ ܢܣܒ — ܢܣܒ ܢܣܒ — [10] N ܦܘܡܐ ܢܡܠܠܘܢ — [11] V ܘܒܢܝܫܬܐ, N add. ܠܒܢܝܢܫܐ — [12] N ܡܢܗ — [13] N ܢܡܠܠܘܢ ...ܘܒܗܘܢ ܢܫܒܚܘܢ — [14] VN add. ܕܝܗܒ ܕܡܠܐ ܡܠܬܐ ܗܘܐ — [15] N ܒܡܫܡܫܢܘܬܐ

3. [1] N ܘܗܘ — [2] VB ܘܡܬܚ, — [3] N ܘܐܪܥܐ — [4] N ܒܕܘܡܝܐ ܕܚܝܘܬܐ — [5] N ܘܒܬܘܡܡܬܐ (sine Ribui) — [6] V ܒܪܝܬܐ — [7] VN ܠܪܘܚܐ — [8] VN. add. ܘܒܬܘܡܡܬܐ ܠܐܟܠܬܐ ܡܕܡܟ ܢܫܡܐ ܕܒܪܝܬܐ. ܒܕܘܡܝܐ ܕܚܝܘܬܐ ܡܪܕܝܬܐ ܕܢܗܘܐ ܒܦܘܪܫܐ ܠܐܝܠܝܢ

disseram de hac die? Lingua ignitorum modo debilis invenitur ut de tali miraculo disserat: quanto μᾶλλον terrestrium? Ecce enim videmus agnum Dei peccatum mundi tollentem, *qui velut agnus ad occisionem ducebatur et velut ovis coram tonsore obmutuit nec aperuit os suum*[1]. Tacebat enim coram iudice is, qui formavit os hominibus quo divinitatem eius laudarent. Tacebat is, qui cantus et sonos creavit, quibus cum genitore suo omni tempore laudaretur. Tacebat mare sapientiae, tacebat is a quo fluunt iuges fontes benedictionum. Tacebat et non aperuit os suum in humilitate sua.

3. E captivitate et a iudice abducitur. *Captivus* enim *erat apud Hannam*, qui tenuit maria et lacus et flumina in pugillo suo. Captivus erat apud Hannam, qui fecit coelum velut velum et terram firmavit super aquas. Captivus erat apud Hannam qui aperuit portas captivis eosque e profundo terrae eduxit. In excelsis altissimis angeli tremunt ab ipso et in profundis imis illudunt ei homines scelesti. In excelsis altissimis Cherubim commoventur a maiestate eius, et in profundis imis caeditur flagellis. In excelsis altissimus sanctificant eum Seraphim cum tremore et in profundis imis latus eius lancea finditur. In excelsis altissimis indutus est lumine velut pallio[2], et in profundis imis

---

[1] Is. 53, 7.

[2] VN addunt: *et in profundis imis indutus est vestibus ludibrii. In excelsis altissimis currus igneus iungitur honori...*

ܡܢܗ ܕܡܫܒܚܬܐ. ܒܪܘܚܐ ܚܝ̈ܬܐ ܕܡܢ ܐܒܐ ܘܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ ܡܫܬܡܠܝܢ: ܘܒܡܘܗ̈ܒܬܐ ܐܠܗܝ̈ܬܐ ܕܡܢ ܒܥ̈ܠܐ ܡܫܬܡܠܝܢ. ܒܪܘܚܐ ܚܝ̈ܬܐ ܡܫܡܠܝܐ ܘܡܫܡܠ ܡܠܝܐ: ܘܡܫܬܟܚܢ ܐܝܟܢܐ ܘܒܬܘܡܐ [9] ܐܠܗܝ̈ܬܐ ܗܟܢ ܕܠܒܠ ܘܥܒܕܐ ܒܪܥܝܗ. ܒܪܘܚܐ ܚܝ̈ܬܐ ܒܒܘܒܗ ܕܐܒܐ ܡܫܝܚܐ [10]: ܘܒܡܘܗ̈ܒܬܐ ܐܠܗܝ̈ܬܐ ܒܒܘܒܗ ܕܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ ✠

4. ܗܠܝܢ ܒܐܝܟܢ ܡܫܝܚܐ ܡܢ [1]: ܐܠܐ ܐܢ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܟܠܒܐ ܘܡܫܬܡܥ: ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܒܥܠܕܒܒܐ ܢܦܠ ܢܦܠ ܡܢ ܦܪܘܫܘܬܐ. ܒܪܘܒܝܐ ܐܠܗܝ ܐܝܟ ܢܦܫܐ ܕܫܘܬܦܐ ܘܡܫܬܪܟܢ [2]: ܘܗܘܐ ܒܗ ܒܪܘܒܝܐ ܐܠܗܝܐ ܚܙܘܐ ܠܟܠܗܘܢ ܡܬܒܘܢ ܡܢ ܚܘܒܒܗ ܘܐܦܠܚܙܐ. ܒܪܘܒܝܐ ܐܠܗܝ ܐܝܟ ܠܐܦܝܐ ܘܚܘܫܒܐ: ܘܒܗ ܠܗܘܢ [3] ܒܪܘܒܝܐ ܦܠܐ ܘܠܐܦܐ ܐܦܝܐ ܘܒܘܫܒܐ. ܘܒܢ ܐܦܢ ܡܫܠܡܐ ܚܙܝܐ [4]: ܘܡܫܝܚܐ ܡܢܐ (B fol. 111) ܒܡܫܬܠܠܐ ܘܒܪܒܐ ܦܪܫ [5] ܠܐܝܟ: ܒܝ ܡܢܐ ܗܘܐ ܚܠܐ ܕܒܪܘܒܝܐ ܘܐܠܡܫܪܐ [6] ܢܦܐ ܚܝܠܗ ܡܢ ܚܝܠܐ. ܐܦ ܐܢܐ ܦܝܠܐ ܐܢܐ ܠܟ [7] ܬܢܐ. ܠܗܝܢ ܡܫܝܚܐ [8] ܕܢܠܟܝ ܕܐܬܚܝܒ. ܘܐܚܪܬܐ ܡܫܝܚܐ [9] ܘܒܦܪܘܫ ܢܦܫܗ ܗܘܐ ܠܐܦܠܚܙܐ. ܦܫܛ ܓܝܪ ܠܬܘܠܬܗ ܒܦܪܐ: ܘܢܬܠ ܠܗ ܠܟܠܢܐ. ܘܠܐ ܒܝ ܚܙܐ ܠܗ ܠܬܘܠܬܐ: ܢܒܪܘܦ ܘܢܦܠ ܠܗ ܡܢ ܦܪܘܫܘܬܗ. ܡܫܝܚܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܠܟܠ ܦܪܐ: ܘܢܬܒܝܢ [10] ܒܢ̈ܝܫܐ ܘܢܣܒܢ [11] ܠܗ: ܘܢܫܒܘܩ ܠܬܘܗܝ ܡܪܘܐ ܕܢܒܝ ܡܢ ܒܢ̈ܝܫܐ ܗܘ. ܘܡܢ ܐܡܪ ܐܢܐ: ܘܠܐ ܐܬܐ ܗܘܐ ܒܪܒܐ ܠܒܪܝܬܗ. ܘܦܪܐ ܐܢܐ

---

[9] N ܒܡܘܗܒ̈ܬܐ ܘܒܟܠܗ — [10] VN ܡܫܒܚܝܢ

4. [1] N ܡܢܐ — [2] N om. ܘܡܫܬܪܟܢ — [3] VN ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܒܗ — [4] ܚܪ̈ܝܢܐ legendum esse videtur « *contentiosus, haereticus* » ܚܪܝܢ enim de latratu canis adhibetur — [5] N ܦܪܘܫ — [6] V ܘܐܠܡܫܪܐ ܘܡܬܚܠܐ — [7] V add. ܐܦ ܠܗܘܢ ܘܗܟܢ — [8] V om. ܡܫܝܚܐ N ܡܢ ܐܝܟ — [9] N om. ܡܫܝܚܐ — [10] V ܡܫܝܚܐ — [11] V add. ܠܗ — [12] V ܘܢܣܒܘܢ

vehitur ligno crucifixionis. In excelsis summis cum Patre et Spiritu sancto adoratur et profundis imis cum iniquis computatur. In excelsis summis Rex est et Rex regum et largitor diadematum: et in profundis imis spinea corona in capite eius collocatur. In excelsis summis in sinu est Patris coelestis: et in profundis imis in sinu Hadis est inferioris.

4. Haec omnia cur, nisi Adae, imaginis et similitudinis suae causa, qui ope inimici astuti excidit e Paradiso. Die parasceves creatus est Adam, caput familiarum et tribuum et ecce, eadem die parasceves data est libertas a servitute Diaboli omnibus natis eius. Die Parasceves eiectus est Adam in terram maledictionis et die item parasceves reversus est, ut haereditaret terram laetitiae. Et forsitan dicet inquisitor contentiosus: cur cum contemptu et cum dedecore salvum fecerit Adam, cum potentiam habuisset eripere e coelo in maiestate et gloria captivitatem eius? Etiam ego responsum reddam o errabunde! Primo, ut te humilitatem doceret et ultimo, ut corpore suo deciperet Diabolum. Corpore enim abscondit divinitatem suam, ut Satanam in errorem induceret ne ipso divinitus viso fugeret et secederet e conspectu suo. Huius enim rei causa induit corpus, ut homines se intueri possent et Rebellis cogitaret eum unum esse hominum. Et forsitan dices: non venit cum ignominia ad creaturam suam! Et ego ad tuam correptionem prophetas illos accersam, qui praeviderunt passionem eius. Veni fili Iesse, ostende erranti, quare dixeris[1]: *foderunt manus et*

[1] Ps. 22, 16 sq.

ܐܢܫ ܒܪ ܠܐ ܢܩܘܦܘܗܝ ܟܠ ܦܪܘܣ ܘܡܒܪܟ ܗܢܝ[13] ܢܟܝܬܐ : ܠܡܬܡܗܘܬܝ
ܐܬܪܘܦܘܗܝ ܘܦܪܩܗ : ܗܘܡܐ ܐܦܢ ܡܢܗ ܡܛܠ ܠܡܫܢܝܐ ܠܗ ܗܘܐ
ܘܩܘܒܠܗܘܢ ܘܐܬܟܠܠܘ ܒܟܠܗܘܢ (V fol. 123) ܢܘܟܪܝܘܬܗܘܢ . ܘܗܘ
ܘܦܠܓܗ ܢܣܒܘܗܝ ܒܩܪܐ[14] ܠܡܫܘ ܟܪܝܗܐ : ܒܗ ܥܒܕܐ ܕܫܝܢܬܐ.
ܗܠܝܢ ܡܛܠ ܡܢܗ ܐܬܐܡܪܘ . ܡܛܠ ܕܥܢܝܐ ܡܬܢܟܪܐ ܗܘܡܐ . ܢܫܐ :
ܐܠܐ ܡܛܠ ܠܐܬܘܬܐ ܕܡܢ ܐܬܐܡܪܘ[15] ܘܗܘܝ . ܡܫܡܫܐ ܐܡܪܐ ܠܗ
ܗܠܝܢ ܒܝ ܗܠܝܢ ܡܫܘܕܥ : ܕܝܘܢ ܘܐܡܪ[16] ܕܠܡܐ ܗܘܐ ܠܗ ܚܙܐ
ܘܠܐ ܐܙܠ : ܥܡܠܐ ܘܡܫܡܫܢܐ ܕܐܝܬܐ[17] ܡܫܡܠܝ ܚܙܘܗ ܡܢ ܕܝܒܪܐ
ܘܡܫܟܠܠܘܗܝ[18] ܡܢ ܕܚܫܝܫܐ . ܘܠܝ ܐܬܐܡܪ ܕܥܢܝܐ ܗܘ : ܗܘܐ ܗܘ ܦܬܐ ܠܝ
ܠܡܘܪܗ[19] ܕܡܫܠܡܐ ܘܐܡܪ : ܕܗܘܢܐ[20] ܡܒܝܐ ܠܡܫܡܫܐ ܫܝܢܬܐ . ܥܢܝܐ ܗܘ
ܘܡܒܝܐ[21] ܠܡܫܡܫܐ ܫܝܢܬܐ . ܢܫܐ[22] . ܐܘ̈ ܡܢ ܬܘܟܠܬܐ ܕܗܘܢܐ ܡܬܦܪܢܐ.
ܠܐ ܬܬܡܪܚ ܐܬܐܡܪ[23] ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ ܕܗܘܐ . ܠܐ ܬܬܡܪ ܕܡܢ ܡܫܠܡܘܬܐ ܐܢܫܐ
ܗܠܝܢ ܢܠܦ ܗܘܐ[24] . ܐܠܐ ܡܛܠ ܦܘܪܫܐ ܡܬܝܕܥܐ[25] ܕܚܝܠܐ ܕܝܠܝ
ܡܫܬܠܠ . ܥܒܪ ܗܘܐ ܠܝ[26] ܟܪܝܗ ܘܕܐܝܟ ܗܠܝܢ ܢܫܠܠ . ܐܠܐ[27]
ܡܛܠ[28] ܕܐܬܚܙܝ ܕܢܦܠ ܠܐ ܡܬܠܫܚ ܗܘܢ . ܐܠܐ ܢܬܒܘܢ ܠܝܬܢܐ
ܡܢ ܚܘܫܒܢ : ܘܚܝܝ ܟܠ ܚܝܘ ܘܦܪܘܩ ܢܦܫܬܐ ✣

5. (fol. 268) ܕܒܪܘܗܝ ܗܘܝܠ ܩܕܝ ܘܡܬܠ ܠܚܕܝ ܘܡܥܕ ܦܘܠܚܢܗ
ܐܡܫܘܗܝ[1] ܘܐܬܩܢܘ ܠܝܘܗܝ ܒܦܘܩܕܢ ܕܚܝܐ ܗܘ ܡܫܬܐ . ܐܘ̈ ܡܢ ܗܘܐ
ܕܐܬܐ ܥܠܐ ܡܫܡܫܬܐ . ܐܘ̈ ܡܢ ܗܘܐ ܬܐܘܪܬܐ[2] ܡܫܡܠܝܬܐ . ܐܘܐ ܒܝ ܕܫܡܘܬܐ
ܗܘܐ ܡܫܘܝܢ ܡܠܟܬܐ ܗܘܬ : ܒܥܡܪܐ ܟܪܝܗ ܕܚܝܐ[3] ܗܘܐ ܐܝܟ ܡܫܬܐ :

---

[13] VN ܗܠܝܢ — [14] N ܒܫܘܒܚܐ — [15] V add. ܘܗܘܘ. ܐܡܪ ܐܢܫ ܕܐܬܬܢܝܚ — [16] V ܐܡܪ ܠܗ ܗܘܐ ܗܘ ܕܡܢܐ ܗܘܐ — [17] VN add. ܡܫܡܠܝܘܗܝ — [18] VN ܘܡܫܟܠܠܘܗܝ — [19] N ܠܡܘܪܗ — [20] N ܗܘܢܐ — [21] N ܡܒܝܐ ܕܥܢܝܐ — [22] VN om. ܢܫܐ — [23] V ܕܐܬܐܡܪ . N ܠܡܐܡܪ — [24] N ܗܘܐ ܗܠܝܢ — [25] V ܡܬܝܕܥܐ ܦܘܪܫܐ ܕܦܘܪܫܢܐ — [26] V ܠܗ — [27] V . ܢܫܠܠ — [28] N ܡܢ

5. [1] VN ܦܠܚܘܬܗ ܡܒܝܢ ܘܐܡܫܘܗܝ — [2] N ܬܐܘܪܬܐ — [3] N ܚܝܐ

pedes eius et gemuerunt omnia ossa eius, et illud: *diviserunt omnes vestes eius sorte* cur accidit cum reliquis multis? Cur haec dicta sunt? Num de homine prophetabas? Absit, sed de *Deo ex Deo*[1] dicta et facta sunt. An non hoc idem indicat gloriosus Isaias, eo quod dixit[2]: *Non erat ei facies neque splendor, contemptus et humilis* [est] *hominum,* corruptior est vultus eius quam viri et facies eius, quam hominis? Et si dixeris eum hominem esse, en, ipse tibi inclamat post verbum illud[3]: *Hic mundabit gentes plurimas.* Num homo est, qui mundat gentes plurimas? Absit! O quae mens est, quae sic cogitat! Noli talia miser audacter dicere! Noli putare eum ex infirmitate humana talia passum esse, sed ob rationem utilem naturae nostrae debilis. Bonum nobis talia loqui, si nos brevitas temporis non premeret, sed relinquamus errantes confusos et nos de passione Salvatoris nostri loquamur.

5. *Duxerunt* itaque *principes sacerdotum Dñum et coram Pilato statuerunt*[4] *et tumultum adversus eum suscitaverunt clamantes: Reus est mortis*[5]. O hanc vocem immundam! O hanc mentem perversam! Hoc nempe ab eis prophetice praedicabatur. Veritate enim reus erat mortis

---

[1] Symbol Nic.
[2] Is. 53, 2 sq.
[3] Is. 52, 15.
[4] M 27, 2.; μ 15, 2.; λ 23, 1.
[5] M 26, 66.; λ 22, 64.

ܐܠܐ ܕܦܫܛ (B fol. 112) ܐܝܕܗ ܠܐܝܠܢܐ ܡܚܝܢܐ ܗܘ ܕܒܡܨܥܬܗ ܕܦܪܕܝܣܐ. ܚܝ ܗܘܐ ܘܠܐ ܡܐܬ ܗܘܐ ⁴ ܕܢܦܪܘܩ ܘܢܚܐ ܢܫܐ ܒܪ ܢܫܐ ܘܚܠܦ ܢܦܫܗ ܥܡ ܒܢܝܐ : ܘܐܬܚܙܝ ⁵ ܠܡܘܬܐ ܕܡܫܝܚܐ. ܘܦܪܩܗ ܗܘܐ ⁶ ܠܥܠܡܗ ܘܣܡܐ : ܡܢ ܐܬܪܐ ܡܘܬܐ ܘܫܐܘܠ. ܚܝ ܗܘ ⁷ ܠܥܠܡ ܡܘܬܐ. ܐܘ̈ ܡܢܟܘܢ ⁸ ܒܦܘܪܐ ܘܠܐܘ̈ܡܐ. ܒܥܠܐ ܕܝܢ ܦܫܝܛ ܠܫܡܝܐ ⁹ ܠܡܥܒܕܪܐ ܠܐ ¹⁰ ܡܫܟܚ ܕܚܝ ܗܘ ܡܘܬܐ. ܒܥܠܐ ܕܝܢ ܒܟ̈ܠ ܚܡܪܐ ܡܢ ܡܝܐ ܠܐ ܐܬܥܒܕ ܕܚܝ ܗܘ ܡܘܬܐ. ܐܠܐ ܕܐܝܟ ܡܬܥܒܕܢ ܚܝ ܗܘ ܡܘܬܐ : ܐܠܐ ܕܐܝܟ ܡܬܗܘܡܢ ܚܝ ܗܘ ¹¹ ܡܘܬܐ ¹² : ܐܠܐ ܕܐܝܟ ܠܡܬܚܡܨܢ ܗܠܝܢ ܒܠܘܩܒܠ ܡܬܦܪܫ ¹³ : ܠܐ ܡܫܬܡܥ ܚܘܫܒܐ ܕܦܪܣ ܐܠܗܐ ¹⁴. ܡܢ ܠܐ ܕܚܠ ܐܠܗܐ ܘܡܬܚܫܒܘܢ ܠܐܠܐ ܐܠܐ ܒܥܒܕܐ ¹⁵ ܐܝܟ ܠܡܬܚܡܨܢ ܘܐܠܗܐ ܕܠܝܬ ܗܘܡܢ ܘܡܬܚܫܒܝܢ ܠܗܘܢ ܘܡܬܒܥܝܢ ܐܝܟܢܐ. ܡܬܡܨܝ ܗܘܐ. ܘܦܬܪ ܠܡܬܚܡܨܢ : ܘܐܠܗܐ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܦܪܢܣܬܗܘܢ ¹⁶ ܐܝܟ ܠܫܡܝܐ ܡܪܘܡܐ ¹⁷ ܐܝܟ ܚܡܪܐ ܠܓܒܐ ܕܒܥܝܢܐ ¹⁸ ܚܝܠܐ. ܐܝܟ ܠܥܡܐ ܕܦܠܓܐ ܕܐܚܝܢ : ܗܘܐ ܦܘܩܕܢܐ ܠܦܩܘܕܘܗܝ ܕܢܚܝܢ ܐܠܗܐ. ܐܝܟ ܡܥܡܪܐ ܕܢܚܝ : ܗܘܐ ܟܦܦ ܐܫܬܘܝ. ܐܝܟ ¹⁹ ܚܝ̈ܠܐ ܕܓܒܪ : ܗܘܐ ܢܝܚܐ ܐܠܐ ܚܝܕܗ. ܐܝܟ ܡܥܡܪܐ ܕܦܠܚ ܡܫܡܫ ܘܩܐܡ ܒܟܠ ܕܒܝܐ : ܐܝܟ ܙܘܓܐ ܘܐܫܬܘܝ : ܗܘܐ ܒܥܠܡܐ ܕܡܫܡܫܐ ܒܪܝܫܗ. ܐܝܟ ܒܪ̈ܬܐ ²⁰ ܕܕܡܐ ܗܘܐ ܠܦܪܝܫܐ ܘܦܬܚ. ܐܝܟ ܙܡܪܐ ܕܡܙܪ ²¹ : ܦܪܝܫ ܕܙܡܪܐ ܡܬܡܨܪܐ. ܐܝܟ ܡܬܒܥܐ ܘܐܝܟ ܢܣܒ ܗܘ ܟܠ ܡܘܬܐ ✣

⁴ N add. ܚܝܐ — ⁵ N add. ܡܢܗܘܢ — ⁶ VN om. ܗܘܐ — ⁷ N ܗܘܐ — ⁸ N add. ܐܘ̈ — ⁹ VN add. ܠܫܡܝܐ — ¹⁰ V ܘܠܡܥܒܕܪܐ — ¹¹ N om. ܗܘ — ¹² V ܘܐܡܘܬܐ, N ܠܐܡܘܬܐ — ¹³ N add. ܡܢܗܘܢ — ¹⁴ V ܘܦܪܢܣܬܗܘܢ, N ܘܦܪܢܣܬܗܘܢ — ¹⁵ VN ܠܡܥܒܕܪܐ — ¹⁶ N ܦܪܢܣܬܗܘܢ ܒܡܫܡܫܢܘܬܐ — ¹⁷ VN ܡܪܘܡܐ — ¹⁸ V ܘܡܫܡܫܢܐ — ¹⁹ V add. ܗܘܐ — ²⁰ N ܒܪ̈ܬܐ — ²¹ V ܘܐܦܢ

Adam, quia extendit manum suam ad arborem definitam, quae erat in medio Paradisi. Reus erat, nec reddere poterat et descendit Vivus filius Viventis et seipsum servis immiscens condemnatus est ad mortem crucis et redemit Imaginem suam dilectam e manibus mortis et diaboli. *Reus est,* aiunt, *mortis.* O ingrati et iniusti! Quando multiplicavit panes in deserto cur non clamastis: Reus est mortis. Quare, cum fecisset vinum ex aqua, non clamastis: Reus est mortis? Num quia vivificavit mortuos vestros, reus est mortis? Quia sanavit infirmos vestros, reus est mortis? Quia multiplicavit bonum vestrum, his omnibus retribuitur? Non sunt bona foenora quae retribuitis! Inviti eum Patri similem reddidistis. Pater in campo multiplicavit bonum vestrum et vos invidi vociferastis adversus eum et Natum eius pariter. Humiliatus est et facit bonum vestrum et vos mala retribuistis ei: pro pane fel, pro vino bono in Qatna[1] acetum, pro linguis mutorum, quas sanavit: vos ecce sputum spargitis in faciem eius, pro paralyticis, quos confortavit: ecce columnam amplectitur, pro claudis, quos erexit: ecce flagella in lumbis eius, pro caecis, quos illuminavit: ecce opertus stat in domo iudicii, pro surdis, quibus auditum reddidit: ecce spinea corona in capite eius, pro leprosis, quos mundavit: ecce disrumpitur latus eius, pro daemonibus, quos eiecit, princeps daemoniorum appellatur, pro mortuis, quos vivificavit: *reus est,* inquiunt, *mortis.*

6. ܚܙܝ ܦܠܓܐ¹ ܕܠܘܩܒܠܗܘܢ: ܕܐܦ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܗܘ ܡܫܟܚ ܕܢܘܦܠ ܡܢ ܕܝܢ ܦܠܓܐ² ܢܣܒܐ ܘܡܫܬܠܡܐ: ܕܐܝܟ ܐܢܫܐ ܡܛܠ ܫܘܕܥܬܐ. ܗܝܕܝܢ ܡܩܠ ܙܥܘܪ ܠܒ̈ܢܝܢܫܘܗܝ ܡܢ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܕܗܘܐ ܡܕܡ. ܐܦ ܗܘܐ ܡܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܐܫܬܕܪܘ. ܡܛܠ ܕܗܘܐ ܐܝܟ ܕܐܦ ܗܘܐ ܛܠ ܗܘ ܡܫܟܚܐ ܘܫܟܢ ܡܢܗ ܘܙܟܐ ܠܒܢܝ̈ܗܘܢ ܘܥܡܗܘܢ. ܡܛܠ ܗܘܐ³ ܡܢ ܐܝܟ ܕܐܬܪܐ ܐܢܫܐ. ܘܠܐ ܡܫܟܚܐ ܗܘܐ. ܚܕܐ ܗܘܐ ܠܗ ܢܣܒ ܠܐܦܐ ܘܥܠ ܡܕܝܢܬܐ ܠܗ ܢܦܫ ܗܘܐ ܘܡܫܬܢܐ ܗܘܐ⁴ ܘܐܡܪ ܐܝܟ ܐܢܫܐ ܡܢ ܒܣܘܦܐ⁵. ܡܫܪ ܗܘܐ ܠܗ ܠܗܘ ܡܢܗ⁶ ܕܠܒܗ ܒܢܝܢܐ: ܡܢ ܡܠܝܢ ܘܡܫܪ ܠܗ ܕܝܠܗ: ܕܒܪ̈ܐ ܕܠܒܗ⁷ ܒܢܝܢܐ ܢܫܪܐ ܀

7. ܦܠܓܘܬ ܕܝܢ¹ ܢܦܫܐ ܐܝܟ ܘܐܡܪ: ܡܢܐ ܗܝ ܒܡܫܟܢܐ² ܕܡܢ. ܗܝܟ ܕܝܢ ܡܢܗ ܘܐܡܪ. ܠܗܘܢ ܠܗܘܢ. ܡܛܠ³ ܐܝܟ ܕܡܟ⁴ ܒܡܫܟܢܐ ܡܢܐ. ܘܗܝܟ (B fol. 113) ܡܫܬܠܚ⁵ ܡܢܐ ܠܗ ܢܦܫܐ. ܠܐ⁶ ܡܫܬܡܥ ܗܘܐ ܡܢ ܕܢܣܒܟ ܠܗ ܡܢ ܐܠܐ ܠܝ ܠܫܡܝܐ ܘܠܡܫܬܠܡܘ ܕܡܢ ܗܘܐ ܀

8. ܦܠܓܘܬ ܕܝܢ ܐܡܪ: ܠܡܫܬܡܥܘ ܐܝܟܢ¹: ܐܡܪܢ ܠܗ. ܠܐ ܐܡܪ ܕܡܫܬܠܡ² ܗܘ. ܐܠܐ ܕܗܘ ܐܡܪ ܕܡܫܬܠܡ ܐܝܬ ܕܐܫܬܪܝܬ. ܢܦܫܗ ܗܘܐ ܕܝܢ ܠܗ ܠܗܘ ܕܝܠܐ ܠܒܪܐ³ ܡܢ ܢܦܫܐ ܘܡܫܬܪܐ⁴ ܗܘܐ ܒܪ ܐܢܫܐ. ܘܡܛܠ ܕܐܝܟ ܗܘܐ ܒܪܐ⁵ ܘܡܫܬܪܐ ܗܘܐ ܐܢܫܐ⁶ ܠܒܪܐ: ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܠܓܘܬ: ܠܗܢ ܙܢܐ ܐܝܟܢ ܐܢܫܐ⁷ ܠܗܢ. ܠܢܦܫܐ ܕܡܫܬܪܐ

6. ¹ VN ܚܙܝ ܗܘܐ ܦܠܓܘܬܗܘܢ — ² N ܦܠܓܐ ܠܗܘܢ — ³ N add. ܕܝܢ — ⁴ N add. ܗܘ — ⁵ ܒܣܘܦܐ — ⁶ N ܠܗܘ ܠܒܢܝܢܐ — ⁷ ܘܠܒܗܘܢ

7. ¹ N om. ܕܝܢ — ² V ܒܡܫܟܢܐ — ³ V ܚܠܦ — ⁴ V ܕܡܟ N ܡܢܫܐ — ⁵ N ܡܫܬܠܚ — ⁶ N add. ܢܦܫܐ, quod in sequ. om.

8. ¹ VN ܐܝܟܢ — ² VN ܕܡܫܬܠܡܢ — ³ N ܗܘܐ ܕܝܢ ܠܗ ܐܢܫܐ ܕܡܫܬܢܐ — ⁴ N ܕܡܫܬܪܐ — ⁵ V add. ܕܡܫܬܪܐ — ⁶ V ܒܪ ܐܢܫܐ ܠܡܫܬܪܐ — ⁷ V ܐܢܫܐ

6. *Incepit Kayafa adiurare eum*[1]: *Si*, inquit *tu es rex Iudaeorum?*[2] Dñus vero mansuete et humiliter respondit: *Tu dixisti*, accipe testimonium tuum. *Tunc Kayafa scidit vestimenta sua dicens*[3]: *Ecce* inquit *blasphemavit*[4]. Etiam hoc prophetice gestum est. Sacerdotium enim erat in illo immundo et contempto eo scidit vestimenta eius et egressum est. Tacebat Dñus, ut annuntiavit Isaias, nec loquebatur. Circumdederunt eum hypocritae et omnes contumelias inferebant ei et incurvatus stabat velut agnus coram occisore. Bonum erat Domino totius creaturae nudum esse et ligari in domo iudicii, ut vincula solveret totius creaturae.

7. *Pilatus vero interrogavit eos dicens: Quidnam est malum, quod fecit? Ipsi vero clamabant dicentes: Crucifige, crucifige eum*[5]. Interrogavit eos quidnam mali fecerit et ipsi mortem decernunt in insontem. Non enim poterant contra Dñum demonstrare nisi bona et miracula, quae faciebat.

8. *Pilatus autem dixit: Regem vestrum crucifigam?*[6] *Dicunt ei: Noli dicere eum regem esse, sed eum dixisse: rex sum Israel*[7]. *Erat autem incarceratus tunc temporis vir quidam latro et appellabatur Bar-Abba*[8]. *Et quoniam consuetudo vigebat et captivus dimittebatur in festo*[9], *dixit*

---

[1] M 26, 63. Codices reliqui antiquiores legunt « Incepit *Pilatus* etc. » quae lectio iam ideo improbabilis est, quod ad verba Christi non Pilatus, sed Caiphas responsum reddens fingitur.

[2] M 27, 11; μ 15, 2; λ 23, 3; ι 18, 33.

[3] M 26, 64.

[4] M 26, 65; μ 14, 63.

[5] M 27, 23; μ 15, 14; λ 23, 22.

[6] ι 19, 15.

[7] ι 19, 21.

[8] μ 15, 7. VN *regem nostrum.*

[9] M 27, 15. V vigebat *Iudaeis.*

ܡܫܝܚܐ ܐܘ ܠܒܪ ܐܒܐ. ܘܡܢܗ ܡܠܘܢ ܘܐܦܪܝܣ: ܒܪ ܐܒܐ ܢܥܒܕܐ ܘܡܫܡܠܐ ܢܡܘܣ[8]. ܐܘ̈ ܒܪܬܐ ܕܒܐ ܘܐܬܡܣܘܐ. ܐܝܟ ܗܘܐ ܒܪ ܐܒܐ ܦܪܨܘܦܗ: ܘܡܢܗ ܒܬܪܗ ܐܬܥܒܕ ܐܝܟ ܦܪܨܘܦܗ[9] ܡܢ ܒܪܝܬܐ[10] ܕܣܗܕܐ. ܕܟܕ ܠܐ ܙܟܝ ܫܩܠ ܡܠܘܗܝ ܕܐܝܩܪܝ ܠܒܪܝ ܫܒܪܗ. ܠܟܢܫܘܗܝ ܢܣܒ̈ ܦܘܪܫܢܐ ܕܐܒܘܗܝ ܘܢܦܠܐ ܥܠ ܒܪܨܘܦܗ ܘܐܡܪ[11]: ܥܠܡ ܡܫܠܡܢܐ ܕܫܘܒܚܐ. ܐܬܥܒܕ ܓܝܪ[12] ܐܝܟ ܘܐܬܚܙܝ ܫܒܪ ܠܥܠܡܐ. ܐܬܥܒܕ[13] ܒܪܐܢܫܐ ܘܐܬܚܙܝ ܒܪܐ ܕܐܠܗܐ. ܐܬܥܒܕ[14] ܓܝܪ ܥܠܡܐ ܘܐܙܕܩܦ ܒܪ ܐܠܗܐ ✣

9. ܦܠܓܘܬ ܕܝܢ ܟܕ ܠܐ ܐܥܒܕ ܥܠ ܡܢܝ ܫܠܡܐ ܕܦܘܫܐ ܠܥܠܡܐ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܕܒܪܗ[1] ܐܝܬܝܗ[2] ܘܐܦܩܘܗܝ[3]. ܐܢܐ ܓܝܪ ܠܐ[4] ܐܥܒܕܬ ܒܗ ܡܢܝ ܕܦܘܫܐ[5] ܠܥܠܡܐ. ܗܟܝܢ ܐܦܩܘ[6] ܥܠܘܗܝ ܐܝܟ ܐܢܫܐ ܘܟܠܗܘܢ ܘܡܫܡܫܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܒܟܦܢܐ ܥܠ ܦܓܪܗ: ܘܦܠܚܝܢ[7] ܗܘܘ ܠܗ ܒܠܒܘܗܝ. ܡܠܦ[7] ܗܘܐ[8] ܡܢ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܒܝܬܐ. ܓܝܪ ܡܫܠܡ. ܐܬܠܗܘܢ ܪܥܝܐ[9] ܘܐܦܩܘܗܝ[10] ܠܓܝܪܘܬܐ. (V fol. 124) ܘܦܪܬ[11] ܢܘܪܐ ܕܒܦܪܘܩܐ[12] ܥܠܡܐ. ܟܕ ܢܦܩ ܠܗ[13] ܕܢܠܒܫ ܦܓܪܐ ܕܪܥܝܐ. ܙܟܐ[14] ܡܠܐܟܐ: ܟܕ ܐܬܚܙܝ ܗܘܐ ܠܥܠܡܐ. ܘܟܠܗ[15] ܒܪܘܟܐ ܘܫܒܘܚܐ: ܟܕ ܡܫܡܫܝܢ ܥܠ ܡܫܚܐ. ܫܡܥܐ ܡܫܬܡܥ ܘܫܘܒܚܐ ܡܫܬܡܥ ܘܡܠܟܝܢ[16] ܕܢܐ. ܒܦܘܡܐ ܢܒܥܘܢ ܫܡܥܐ ܡܢܝܢ[17] ܒܡܪܟܒܬܗ ܕܐܪܥܐ. ܒܪܝܟ ܠܡܫܒܚܘ ܘܡܒܪܟܝܢ[18] ܫܡܥܐ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܒܪܝܬܐ[19] ܕܐܫܟܚܐ[20] ܘܠܐ

---

[8] VN ܢܘܡܘܣ — [9] N om. ܦܪܨܘܦܗ — [10] N ܒܪܝܬܗ — [11] VN ܘܐܡܪ — [12] N ܓܝܪ ܐܬܥܒܕ — [13] N ܐܬܥܒܕ

9. [1] V ܕܒܪܗ; N ܕܒܪܗ — [2] ܐܝܬܘܗܝ] N add. ܕܝܠܗ ܐܝܬ — [3] V ܘܐܫܬܡܥܘܗܝ — [4] N in marg. add. ܗܘ — [5] VN ܠܥܠܡܐ ܕܦܘܫܐ — [6] VN ܐܦܩܘ — [7] VN ܘܦܠܚܝܢ — [8] VN ܡܠܦ — [9] VN add. ܓܝܪ — [10] VN ܐܦܩܘܗ — [11] V ܘܦܪܬ — [12] V ܘܦܪܬ — [13] VN ܕܒܦܪܘܩܐ — [14] N ܣܓܝܐܐ — [15] N ܗܘܐ ܟܠܗ — [16] N ܫܒܘܚܐ — [17] VN ܡܫܒܚ — [18] N add. ܗܘܐ — [19] N ܘܡܫܒܚܝܢ — [20] N ܒܪܝܬܐ ܟܠܗ — [21] VB add. ܕܐܝܬܝܗ

eis Pilatus: Quem vultis dimittam vobis, Iesum, qui cognominatur Christus, an Bar-Abbam [1]. *Et clamaverunt omnes dicentes: Bar-Abba dimittatur et Iesus crucifigatur* [2]. O mysterium magnum et stupendum! Adam erat *bar-abba* (filius patris) vere et eodem festo dimissus est Adam vere e servitute peccati, ita ut inviti insipientes omnia convenientia Dño fecerint. Induerunt eum vestibus sanctuarii Patris eius et procidentes in genua dixerunt: *Ave, rex Iudaeorum:* Dimissus est enim Adam et condemnatus est Dñus ad mortem. Dimissus est Bar-Abba et occisus est filius Dei. Dimissus est latro et crucifixus est filius Optimi.

9. *Pilatus autem, cum non invenisset adversus Dñum causam mortis dignam, dixit eis: Tollite vos et crucifigite eum; ego enim non inveni in eo quidquam dignum morte* [3]. *Tunc iniecerunt in eum manus et ceperunt eum et colaphizabant eum calamo in capite et spuebant ei in faciem eius* [4]. Raptabatur ab alio ad alium velut latro homicida. Imposuerunt ei crucem et eduxerunt eum in Golgotham et tremuerunt Igniti in excelsis supremis videntes eum baiulantem lignum crucis. Commoti sunt angeli cum ad mortem condemnatus esset, tremuere Cherubîm et Seraphîm cum extenderetur in ligno. Sol abscondit se et luna abscondit se facta in sanguinem. Stellae contabescunt, tenebrae inducuntur in medium diem. Discipuli fugiunt, amici [soli] omnium creaturarum terrestrium elongantur et ne unus quidem adhaeret creatori earum, nisi Iudaei, lupi perdentes. Surge Zacharias, quia impleta est prophetia tua [5]: *Percute* videlicet *pastorem et dispergentur agni ovium eius.*

[1] M 27, 17.
[2] M 27, 20.
[3] i 19, 6.
[4] M 26, 67.
[5] M 26, 31 (Zach. 13, 7).

(fol. 114) ܚܕ ܢܦܩ [21] ܠܒܪܘܡܗ: ܐܠܐ ܠܝ ܡܘܕܐ ܘܐܬܐ [22] ܡܫܬܟܚܐ. ܐܬܬܚܝܢ (fol. 269) ܕܒܪܢܫܐ ܘܫܠܡܬ ܢܦܫܝ. ܡܢܝܢ ܠܗ ܠܒܪܢܫܐ ܘܡܬܕܒܪܝܢ ܐܫܬܐ ܕܚܝܘܗܝ. ܒܥܘܬܐ ܓܝܪ ܕܟܠ [23] ܦܓܪܐ ܘܐܬܕܒܪܘ ܕܠܘܝ ܐܬܪܘܗܝ. ܡܢ [24] ܦܬܪ ܐܢܬ ܒܗ ܥܡܟܘܢ.. ܠܗ ܗܘ ܐܡܪܘܗܝ ܗܘ ܕܩܕܡ ܡܘܡܝܐ ܐܦܪ ܗܘܡܢ ܘܐܦ ܐܡܬܝ ܒܥܝܢ ܠܐ ܐܦܘܪ ܒܝ. ܒܡܢܐ ܗܟܐ ܒܡܢܐ ܒܡܬܥܒܕܐ ܠܗܢܘܢ [25] ܢܦܫܐ. ܐܡܬܝ ܗܘܝ [26] ܒܘܕܝ ܢܣܒܬܐ ܗܕܐ ܕܩܠܝܬܐ. ܐܡܬܝ ܐܢܘܢ ܠܒܥܝܬܗܘܢ ܦܬܐ ܕܥܪܒܐ. ܠܐܡܬܝ ܢܘܡܟ ܐܢܬ ܡܘܣܝ.. ܠܐܡܬܝ ܒܪܡܟ ܐܢܬ ܒܪ ܠܘܬܟܘܢ.. [27] ܠܐܡܬܝ ܠܐܡܬܝ ܡܫܬܐ ܐܢܬ.. ܡܟܝܠ ܠܐܡܬܝ ܡܥܒܕ ܐܢܬ.. ܦܠܓܘܬܗ ܠܐܡܬܝ ܓܒܐ [28] ܐܢܬ.. ܠܗ ܗܘ ܐܡܪܘܗܝ ܗܘ ܕܩܕܡ ܡܟܠܐ ܠܒܝ ܦܘܩܕܢܗ ܠܦܘܩܕܢܐ ܘܐܫܬܐ ܡܢ ܐܝܕܝܟܘܢ ܡܫܬܟܚܝܢ ܗܘܘ.. ܠܐ ܐܘܕܥܘܢ ܩܕܡ ܡܥܒܕܐ ܟܠ [29] ܡܠܬܗ ܘܟܠ ܡܫܟܚܝܢ.. ܠܐ ܬܬܦܢܘܢ ܠܒܥܝܬܐ: ܠܐ ܬܬܕܒܪܘܢ ܒܚܛܝܐ ܩܕܝܫܐ. ܐܦ [30] ܓܝܪ ܡܘܬ ܒܪܘܚ ܐܢܬܘܢ [31] ܠܚܕܒܫܒܐ ܡܬܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܦ ܡܘܬ [32] ܡܬܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܚܕܒܫܒܐ ܡܬܕܪܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܡܘܬ [33] ܦܘܪܫܐ ܠܒܪܘܡܗܐ [34] ܒܥܒܪܘܬܐ: ܠܚܕ ܒܥܕܐ ܕܝܢ ܦܘܪܫܐ ܒܥܒܪܐ ܒܦܝܣܘܬܐ ܠܗ ܡܢ ܡܫܬܟܚܬܐ ܐܪܘܡܦ [35] ܠܒܥܝܬܐ. ܠܐܘܡ ܒܟܠ ܕܝܠܐ ܡܢ ܒܘܩܕܢܐ ܠܐܝܟܢܐ. ܒܢܟܫܬܐ [36] ܦܠܡܛ [37] ܒܗܘܢ ܘܠܒܪܘܡܝ ܡܢ ܕܒܪܢܫܐ ܗܘܐ ܕܗܘܝ. ܐܪܫܡܬ [39] ܡܢܝܢ [38] ܩܫܝܫܐ ܐܡܬܝ: ܐܝܕܝܗ ܐܦܪܡܬ ܡܢܝܢ. ܘܡܢܝܢ ܠܒܪܢܫܐ ܘܡܬܕܒܪܝܢ ܐܫܬܐ

— 21 N add. ܗܘܐ — 22 N ܘܡܬܐ — 23 VN ܟܠܗ ܠܗ ܒܟܠܗ — 24 N ܡܢ — 25 N ܢܦܫܐ — 26 ܗܘܝ ܗܘܝ — 27 N ܒܪܘܡܗܘܢ — 28 V ܓܒܐ ܐܡܬܐ — 29 VN add. ܘܟܠ ܢܦܫܗ — 30 N ܐܦ — 31 N add. ܐܠܐ — 32 N om. ܡܘܬ — 33 V ܦܘܪܫܐ — 34 N ܒܪܘܡܗܐ — 35 V ܐܘ ܐܪܘܡܦ — 36 N praem. ܗܘ — 37 VN ܦܠܡܛܐ — 38 VN add. ܩܫܝܫܐ — 39 VN add. ܠܗ

Vere enim vapulavit pastor et dispersi sunt agni omnes eius. Cur eum Simon abnegas? Anne tu es ille, qui pridie dicebas: *Etiamsi moriar tecum, non te negabo?* [1] Quare Cepha, quare in fundamento ponis vitium? Ubi est turma tua amabilis, Domine angelorum? Ubi sunt discipuli tui, magister veritatis? Quorsum properas Ioannes? Quo fugis Bartholomaee? Thomas quo discedis? Matthaee quo elongaris? Philippe ubi lates? At non ille est, cuius mandato paulo antea per manus vestras miracula et sanationes patrata sunt? An non indicavit vobis ante horam mortem et resurrectionem suam? Nolite perterreri discipuli! Nolite dispergi Apostoli sancti! Etiamsi hodie fugiatis die dominica congregabimini; etiamsi hodie scandalizemini, die dominica confortabimini; etiamsi hodie curratur ad fugam cum tristitia, die autem dominica curretur ad sepulchrum cum laetitia. Non propter infirmitatem crucifixus est, discipuli! sed Adam voluit extrahere ex profundis imis. In prophetia praescribitur vobis a David et Zacharia ut fugiatis. *Elongasti a me amicos et proximos meos et notos meos amovisti a me* [2]. Et: *Percute pastorem et dispergentur agni ovium eius* [3]. Et vere evenerunt. Nam unigenito Filio Dei in crucem ascendente omnes amici eius reliquerunt eum et fugerunt et ipse solus crucifixus est inter duos latrones, ut adimpleretur quod scriptum est: *Cum iniquis computaverunt eum* [4]. Tulerunt vestes eius et diviserunt inter se ut

---

[1] M 26, 35; μ. 14, 31.
[2] Ps. 87, 18.
[3] Zach. 13, 7.
[4] Is. 53, 12 (μ. 15, 28).

ܘܒܬܪܗ. ܗܘܐ ܡܬܒܥܐ ܠܗܘܢ [40] ܒܥܘܕܪܐ. ܡܢ ܓܝܪ ܗܠܝܢ ܠܝܚܝܕܝܐ [41] ܒܪܐ ܡܫܝܚܐ [42] ܕܐܬܚܙܝ: ܠܟܠܗܘܢ ܬ̈ܠܡܝܕܘܗܝ ܫܠܝ̈ܚܘܗܝ ܘܟܪ̈ܘܙܘܗܝ. ܘܗܘ ܒܠܫܢܘܗܝ ܟܠܗ ܠܐܬܘܬ ܓܒ̈ܝܐ [43] ܝܗܒ ܗܘܐ. ܕܐܬܡܠܠ ܗܘ [44] ܘܒܫܘܡܠܐ: ܕܒܗ ܒܟܠܗ ܫܘܠܡܗܘܢ [45]. ܡܠܟܐ ܢܒܝ̈ܗܘܢ ܘܫܠܝܚܐ ܒܫܘܠܡܗܘܢ. ܕܐܦ ܗܘܐ ܠܫܘܠܡܐ [46]: ܕܠܐ ܠܚܘܒ ܐܪܥܢܐ ܦܪ̈ܐ [47]. ܡܠܐ ܗܘܐ [48] ܒܫܡܝܐ [49]: ܐܝܟܢ ܐܝܟ [50] ܠܗܢܐ ܡܫܡܫܢ ܘܐܦܪܐ ܡܢ ܡܢܗ ܐܬܒܢܝ. ܫܪܟܐ [51] ܐܬܦܫܛ. ܥܠܝܗ [52] ܐܬܦܪܣܘ. ܐܬܓܒܝܬ [53] ܐܬܐܡܪ. ܘܫܘܠܐ ܐܬܓܠܝ [54] ܠܠܒܢ̈ܝܐ. ܐܦ [55] ܫܘܠܐ ܐܬܫܦܫܦ [56]. ܘܐܝܟ ܐܬܦܪܫ. ܒܗܘ ܡܫܘܚܬܐ ܕܡܫܝܚܘܗܝ ܫܠܝܚܐ ܠܐܝܟ: ܒܗ ܐܦ ܡܢܝ ܒܫܠܝܚܐ ܡܫܝܚܐ. ܘܗܘܐ ܠܥܡܐ ܦܫܝܛܐ [57] ܕܐܝܟ ܡܫܘܚܬܐ ܕܡܫܝܚܘܗܝ ܡܫܝܚܘܗܝ ܘܐܝܟ ܡܠܠܐ ܕܡܠܟܗ ܡܠܟܗ: ܒܟܠܠ [58] ܕܐܟܠܐ ܒܗ ܢܫܒ. ܐܬܚܙܝ ܐܝܟ ܡܢ ܡܠܬܐ: ܘܐܬܚܒܒ ܡܢܝ ܠܡܠܬܐ. ܕܠܐ ܢܣܒܐ ܘܒܒ ܕܠܐ. ܐܬܡܠܝ ܡܢܐ ܘܐܬܦܪܫ ܒܟܕܐ. ܚܕ ܦܪܐ ܘܫܠܡ ܡܡܠܠܐ ✠

10. ܫܡܥ ܗܘܐ ܠܗ ܠܡܪܝ ܡܢ ܦܫ̈ܝܛܘܬܗ ܗܘܝ [1] ܠܗ [2] ܐܬܕܪܝܘܗܝ ܒܫܡܝܐ ܘܦܪܐ ܗܘܐ ܠܡܬܢܚܐ ܘܠܫܒܝܚܬܐ ܕܐܠܗܐ ܒܟܠ ܚܝܐ. ܛܐܠ ܗܘܐ ܠܗ ܠܡܪܐ [3] ܕܐܬܡܢܚܐ: ܡܢ ܩܕܡ ܟܠܠ ܡܢ ܩܫܬܐ ܕܒܪܢܫܐ [4]: ܘܠܐܬܦܪܣ ܫܘ̈ܒܚܝ ܒܫܡܝܐ [5] ܠܐܚܝ. ܚܠܦ ܘܦܪܩܢ ܚܕ [6] ܘܢܩܡܢ. ܡܠܦ

---

[40] V ܠܟܠܗܘܢ — [41] VN ܠܓܘܫܡܐ — [42] N ܐܡܫܝܚܐ — [43] N ܓܒ̈ܝܐ (sine Ribui)
[44] N ܗܘܐ ܐܦ ܕܐܬܡܠܠܬ — [45] V ܫܘܠܡܗܘܢ — [46] VN ܗܘܐ ܐܦ ܡܠܐ ܕܐܬ — [47] N ܦܪܐ
— [48] V om. ܗܘܐ. VN add. ܠܗ — [49] V om. ܒܫܡܝܐ ܡܢ — [50] V ܐܝܟ ܐܝܟ N ܐܝܟܢ ܐܝܟ — [51] V ܫܪܟܐ N ܫܪܟܐ ܐܬܦܫܛܬ — [52] N ܥܠܝܗ — [53] N ܘܐܬܓܒܝܬ
— [54] V ܠܠܒܢܝܐ — [55] V om. ܐܦ — [56] N ܐܬܫܦܫܦܬ — [57] VN ܗܘ ܦܫܝܛܐ ܕܗܘܐ ܐܦ ܠܥܡܐ — [58] N ܒܟܠܗ

10. [1] VN om. ܗܘܝ — [2] V om. ܠܗ — [3] VN ܠܡܪܗ — [4] VN ܕܒܪܢܫܐ
— [5] V ܫܘܒܚܝ ܒܫܡܝܐ N ܒܫܡܝܗ — [6] VN ܚܕ

adimpleretur etiam illud : *Super vestem meam miserunt sortes*[1]. Clamavit in cruce : *Ili Ili, quare dereliquisti me*[2], et terra scissa est a voce eius, et petrae fissae sunt, daemones perterriti sunt, Diabolus commotus est et mors absorpta est in saecula. Etiam hades evacuatus est et Adam liberatus est, quia ictu quo Satanas percussit Adam, eodem [ictu] percussit Dñus Satanam et hoc in Isaia[3] notatum est : *Iuxta plagam percutientis se percussit eum et iuxta caedem, qua occidit se, occidit eum ; iuxta mensuram, qua mensus est, accepit.* Liberatus est Adam a morte et condemnatus est Dñus ad mortem, vicit reus, succubuit innocens, humiliatus est dominus et exaltatus est servus. Descendit Altus, ascendit humilis.

10. Bonum erat Dominum extensis in cruce manibus, clamare gentibus et populis ut venirent ad salutem ! Pulchrum erat, quando Dominus gloriae stans supra lignum crucis chirographum debitorum nostrorum delevit ! Descendit et salvavit nos ; succubuit et nos victores effecit ; mortuus est et nos vivificavit, subiectus est et nos liberavit. Omnes enim ex uno ore clamare et dicere debemus : *Quid re-*

---

[1] Ps. 22, 19.
[2] M 27, 46.
[3] Is. 27, 7 sequ.

ܚܕܝܢ ⁸ ܦܘܡܗ ܡܢ ܚܕ ⁷ ܓܒܪܐ ܟܠܗ . ܘܢܦܩ ܐܬܚܪܪ . ܘܐܢܫܐ ܘܢܦܠ ܘܐܬܪ : ܘܡܚܠ ⁹ ܢܦܫܗ ܠܩܒܪܐ ܘܠܒܘܫ ܦܓܪܢܘܬܗ ܥܠܝܗ : ܡܛܠ ܕܚܛܝܢ ܫܡܥܘܗ ܡܢ ܚܝܐ ¹⁰ . ܘܠܗ ܫܘܒܚܐ ܥܡ ܐܒܘܗܝ ܘܪܘܚܗ ܩܕܝܫܐ ¹¹ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ ¹² ✣

ܫܠܡ ܕܩܕܝܫܐ ܡܪܝ ܐܘܣܛܐܬܝܘܣ

✣ ܕܟܠܠ ܕܒܪܘܟܬܐ ܕܪܗ ✣

✣ ✣

✣

---

⁷ N ܕܝܢ — ⁸ VN ܦܘܩܕܢܐ — ⁹ VN ܡܚܝܠ — ¹⁰ ܚܝܝܢ — ¹¹ N ܗܫܐ ܘܒܟܠ ܙܒܢ ܘܠܥܠܡ V om. ܩܕܝܫܐ ... ܥܠܡ . — ¹² N ܐܡܝܢ ܘܐܡܝܢ . Subscriptio deest in N. In V ܫܠܡ . ܕܡܠܠ : ܒܪܘܟܬܐ ܐܘܣܛܐ̄ .

tribuamus Domino, cuius omnes retributiones [*factae sunt*] *super nos*[1], *quia misericordia eius melior est quam vita*[2], cui gloria cum Patre et Spiritu eius sancto in saeculum saeculorum. Amen.

Explicit S. Ioannis in noctem Parasceves.

---

[1] Ps. 115, 12.
[2] Ps. 63, 3.